

DE

DELAVSKA ENOTNOST

11. SEPT. 1971 — ŠT. 36 — L. XXVIII

pravi naslov za denarne zadeve
ljubljska banka

LOGATEC

VAM NUDI
KVALITETNA
OKNA
BALKONSKA
VRATA
IN ROLETE

DE SPET V AKCIJI: KAKO DO ZASLUŽKA 1000 DINARJEV

Ne gre le za zaslužke, ampak tudi za standard

Tudi v mariborski tovarni investicijske opreme METALNA se trudijo, da bi odpravili osebne dohodke pod 1000 dinarjev mesečno. Manj kot toliko trenutno zasluži vsak šesti član kolektiva. Kdaj bodo tudi zaslužke teh 500 delavcev pomaknili na vsaj tisočaka mesečno, odgovorni predstavniki podjetja, s katerimi sem se pogovarjal, niso mogli povedati. Dali pa so vedeti, da se letos to po vsej verjetnosti še ne bo zgodilo in da tega ne upajo, bolje rečeno ne morejo napovedati niti za leto 1972.

Zgolj po tej informaciji sodeč so v Metalni še zelo daleč od uresničitve sklepa III. konference slovenskih sindikatov, naj ob koncu letošnjega leta noben slovenski delavec ne bi prejel manj kot 1000 dinarjev za normalno delo v rednem delovnem času. Vendar pa imajo tudi informacije, kot na splošno vsaka stvar, tudi drugo stran medalje ali celo več plati medalje. Zlasti o tem sem govoril z Jožetom Gosnarjem,

direktorjem kadrovskega socialnega sektorja v Metalni, in pa z inž. Srečkom Bogovičem, njegovim pomočnikom in hkrati vodjo oddelka za osebne dohodke.

VEČ KOT ZGOLJ NOMINALNI „TISOČAK“

Vse do minulega leta so imeli v Metalni navado, da so občasno radikalno „popravili“ pravilnik o delitvi osebnih dohodkov, potem pa so na njem v nespremenjeni obliki vztrajali po več let, čeprav je zaradi naraščanja življenjskih stroškov, pogojev gospodarjenja in še drugih vzrokov vsak pravilnik zelo hitro zastarel in za zaposlene postal tudi nesposoben.

„To ni bilo dobro, ker je zaradi majhne stimulacije in sicer nizkih zaslužkov naraščala fluktuacija zaposlenih. Niso daleč časi, ko se je med letom zamenjalo do 60% kolektiva,“ je povedal Jože Gosnar.

„Prišlo je tako daleč, da so podjetje zaradi višine osebnega dohodka začeli zapuščati tudi najboljši kadri. Nismo si več mogli privoščiti, da bi zavoljo zamudništva pri urejanju problematike osebnih dohodkov v nedogled izgubljali najboljše strukture. Praksa je razen tega pokazala, da teh ljudi nismo in ne bi mogli zadržati niti z občasnimi, čeprav skokovitimi povečanju osebnega dohodka. Je bil pač vmes prevelik, predlog in preglobok vakuum. Vse to so bili vzroki, da smo se lani odločili za sprotne naraščanje osebnih dohodkov, seveda skladno z gibanjem produktivnosti in rezultatov dela.

V lanskem letu se je n.pr. zgodilo, da je bil pravilnik o delitvi osebnih dohodkov popravljen kar dvakrat. S prvo korekturo smo zajeli predvsem delovna mesta nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev. Drugič,

(Nadaljevanje na 5. strani)

V OKVIRU Prijateljsko prepričevanje

Pred poslednjo stopnico do uveljavitve, ki jo predstavlja verifikacijska komisija, stoji že kar lepa vrsta kompletnih predlogov samoupravnih sporazumov: deset s področja gospodarstva in pet s področja družbenih dejavnosti. Vendar pa verifikacijska komisija do sedaj ni potrdila še nobenega teh predlogov, čeprav tudi nobenega ni formalno zavrnila. Formalna zavrnitev teh predlogov bi namreč pomenila najnost obnovitve celotnega postopka samoupravnega sporazumevanja, kar bi seveda povzročilo njegovo veliko zapoznitev. Zato verifikacijska komisija raje uporablja metodo „prijateljskega prepričevanja“ komisij za pripravo samoupravnih sporazumov, da odpravijo tiste postavke predlogov sporazumov, ki jih ocenjujejo kot nezdržljive z načeli družbenega usmerjanja delitve.

Predloge samoupravnih sporazumov s področja družbenih služb je komisija vrnila v „popravo“ zato, ker za skupino pogojno nekvalificiranih delavcev predvidevajo višje kalkulativne osebne dohodke, kot jih predvideva družbeni dogovor, s tem pa ustrezno zvišujejo tudi dohodke višjih kvalifikacijskih skupin. Sedem od desetih predloženih sporazumov s področja gospodarstva — tri še ni utegnila proučiti — je komisija zavrnila predvsem zato, ker na račun zagotavljanja osebnih dohodkov zanemarjajo skrb za zagotovitev obstoja in nadaljnega razvoja podjetij.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Transport izdelkov s containerji je v svetu že zelo razširjen. Pri nas pa smo se ga začeli posluževati šele pred nedavnim. Tako sta bila lani novembra odprta začasna containerska terminala v Kopru in na ljubljanski železniški postaji. Uporaba containerjev se je hitro razmahnila, saj se je od 20 komadov v novembru oziroma 53 v decembru povzpela številka letos avgusta že na 157 komadov samo na železniški postaji Ljubljana. — A. Agnič

DELO CELJSKIH SINDIKATOV

Dogovor o nalogah

Ob koncu tega meseca bodo celjski sindikati imeli II. konferenco, na kateri bodo opredelili svoje najbolj pereče in pomembne naloge

Predsedstvo celjskega občinskega sindikalnega sveta je na razširjeni seji minuli ponedeljek sklenilo, da bodo celjski sindikati 29. septembra imeli II. konferenco, na kateri bodo opredelili svoje najnujnejše in najpomembnejše naloge do sredine prihodnjega leta. Posebna komisija občinskega sveta je pripravila osnutek akcijskega programa in ga 15. avgusta dala v javno razpravo, ki bo trajala do sredine tega meseca. Zato v Celju upajo, da bo za tem programom — ko bo sprejet na

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZAVAROVALNICA SAVA

Centrala: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 19/1
Poslovne enote: CELJE, ČAKOVEC, JESENICE, KOPER, KOPRIVNICA, KRANJ, KRŠKO, MARIBOR, MENGEŠ, MURSKA SOBOTA, NOVA GORICA, NOVO MESTO, POSTOJNA, TRBOVLJE IN LJUBLJANA s poslovalnicama Zagreb in Rijeka

Mercator

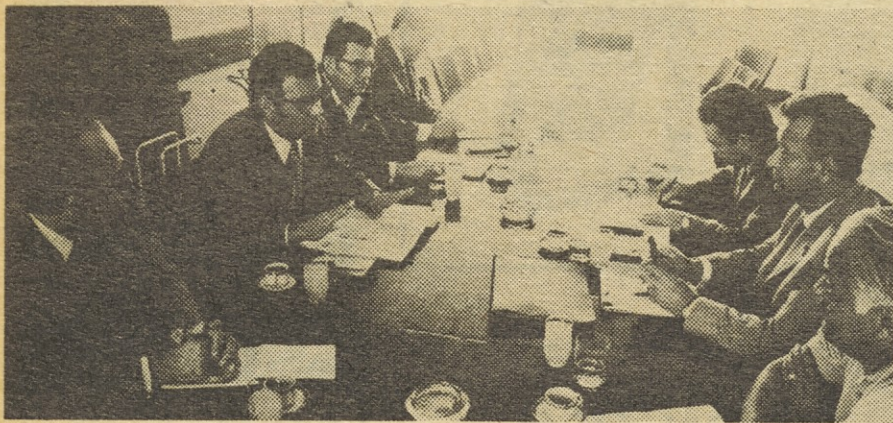
461
PRODAJALN

HIGIENSKA PAPIRNA KONFEKCIJA

Paloma

Sladkogorska SLADKI VRH

Zanimanje za samoupravno sporazumevanje

V sredo, 8. septembra, so se mudili v domu sindikatov Slovenije republiški sekretar za delo IS sabora Hrvaške JANDRIJA PODROŽIČ, predsednik komisije za ekonomske odnose republiškega sveta Zveze sindikatov Hrvaške DRAGUTIN PLASČ in njen sekretar JOVAN VUJOVIČ. S predstavniki sindikatov Slovenije, ki vseskozi že najbolj intenzivno delajo na samoupranem sporazumevanju o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov, so se pogovarjali o problemih, ki nastajajo pri tem. Prišli so, kakor je povedal Jandrija Podrožič, da bi spoznali, pred katerimi nesprejemljivimi težnjami v osnutkih samoupravnih sporazumov se je treba najbolj zavarovati in da bi se na naših izkušnjah kaj naučili.

NA DNEVNEM REDU ZLATARJI

Svet za črno in barvasto metalurgijo pri Republiškem odboru sindikata delavcev industrije in rudarstva je v sredo, 8. septembra, imel zopet na dnevnem redu svoje seje razpravo o osnutku samoupravnega sporazuma. To pot so obravnavali IV. osnutek samoupravnega sporazuma za delitev dohodka in osebnih dohodkov v zlatarskih delovnih organizacijah.

PO KONSTRUKTORJU — ŠTEVILKA AVGUST—SEPTEMBER

Ali je sindikat zaspal?

Od sprejetja zakona o zamrznitvi osebnih dohodkov je minilo že devet mesecev. Številne obljube, zagotovila in priporočila, naj delovni kolektivi gradbeništva po hitrem postopku preučijo in sprejmejo osnutke samoupravnih sporazumov, na podlagi katerih bi se zamrznitev odtajala, so ostale neizpolnjene. Čeprav je bila razprava po kolektivnih končana že pred 20. majem, danes — v zadnji dekadi avgusta — sporazum še ni verificiran. Roki za verifikacijo se podaljšujejo iz tedna v teden, iz meseca v mesec.

Organi samoupravljanja v podjetju — delavski svet ter izvršilni odbor osnovne sindi-

kalne organizacije so 1. julija 1971 pisali odprto pismo republiškemu odboru sindikata gradbenih delavcev Slovenije z naslednjo vsebino:

„Na svoji redni seji sta IO osnovne sindikalne organizacije podjetja dne 29. junija 1971 in delavski svet podjetja na svoji redni seji dne 1. julija 1971 ugotovila, da samoupravni sporazum o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov v gradbeništvu še danes ni sprejet.

Ne glede na to, da so bili izdelani številni osnutki nave-

denega samoupravnega sporazuma, pa je bil končno do konca meseca aprila le izdelan predlog sporazuma. Na predlog sporazuma so morale delovne organizacije dati svoje pripombe v zelo kratkem času, t.j. do 20. maja. Kljub kratkemu roku je naše podjetje, gotovo pa tudi druge delovne organizacije gradbene operative, dalo svoje pripombe pravočasno, v upanju, da bo, kakor je bilo obljubljeno, sporazum sprejet že v mesecu maju.

Skladno z določbami „zakona o samoupravnem in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjevanje delitve dohodka in osebnih dohodkov“ ob dejstvu, da je sindikat iniciator in koordinator pri samoupravnem sporazumevanju, je naše podjetje upravičeno pričakovalo, da bo pristojni organ sindikata dal soglasje na predlog, ki ga je sprejelo več kot polovica delovnih organizacij, in to pravočasno.

Informirani smo, da je ena izmed ovir, da bi sporazum stopil v veljavo, neskladnost določb sporazuma z določbami družbenega dogovora, kar se ne more opravičiti sindikatu kot glavnemu nosilcu samoupravnega sporazumevanja.

V prepričanju, da bo sporazum sprejet pravočasno, podjetje ni zaprosilo pri pristojnih organih, da za njega ne bi veljale predpisane določbe o zamrznitvi osebnih dohodkov.

Problem izplačati 100% osebni dohodek se iz meseca v mesec veča tako, da se podjetje resno boji, ob takem odlaganju sprejetja samoupravnih sporazumov, da članom delovne skupnosti ne bi moglo opravičiti prejema zmanjšanih osebnih dohodkov. Pri vsem tem pa je jasno, da se je podjetje še posebej potrudilo in ukrenilo vse in pravočasno, da ne bi prišlo do takšnega stanja.

Podjetje zahteva, da ukrenete takoj vse potrebno, da stopi sporazum čimprej v veljavo, pri čemer pa ni pomembno, če posamezne določbe niso tako popolne, da bi za vselej rešile vsa vprašanja, saj se lahko naknadno izpopolnijo.

Delavski svet podjetja in IO osnovne sindikalne organizacije

zahtevata, da pristopi republiški odbor sindikata gradbenih delavcev z vso resnostjo k takojšnji realizaciji nalog, ki mu jih je članstvo zaupalo ter z verificiranim samoupravnim sporazumom na vsak način še pred 15. julijem opraviči zaupanje kolektivov gradbene operative ter s tem prepreči še hujše posledice, kot jih je že doslej povzročilo neučinkovito delo republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev pri sprejemanju samoupravnih sporazumov v gradbeništvu.“

Do danes — 20. avgusta — ni bil verificiran samoupravni sporazum, niti nista naši organizaciji (delavski svet in sindikat) prejeli na svojo urgenco nobenega odgovora.

Izgleda, da so sindikati v republiki res zaspali.

Delavski svet podjetja in IO osnovne sindikalne organizacije

VPRAŠANJE:

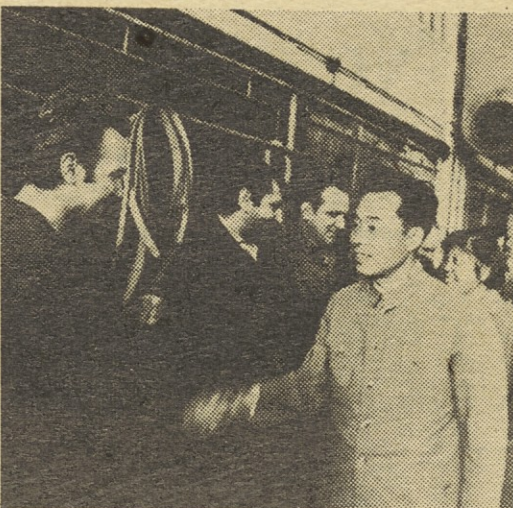
Pred kratkim sem zaradi nevzdržnih razmer in pod pritiskom pismeno odpovedal delovno razmerje; še v času izstopnega roka pa sem se premislil in sem, prav tako pismeno, svojo odpoved preklical. Čeprav imam po mojem mnenju pravico že dano odpoved tudi preklicati, delovna organizacija ne sprejme preklica in vztraja na prenehanju dela. Zanima me, ali lahko vztrajam na nadaljevanju delovnega razmerja ali moram res z dnem, ko mi izteče izstopni rok, zapustiti delo.

ODGOVOR:

Delavec lahko ob vsakem času odpove delovno razmerje; po tem dejanju mora ostati na delu le toliko časa, kolikor določa zadevno določilo samoupravnega akta (izstopni rok). Res je, da svojo odpoved lahko prekličete, vendar nikakor ne drži vaše stališče, da mora delovna organizacija tudi sprejeti preklic. Preklic odpovedi ima lahko učinek le, če se z njo delovna organizacija strinja, kar se pa

Bolje organizirani

Na seji predsedstva Občinskega sindikalnega sveta Nova Gorica bodo v kratkem razpravljali o dogovoru o kulturni akciji in o družbenem dogovoru o strokovnem in splošnem izobraževanju odraslih in mladine v svoji občini. Razpravljali bodo na osnovi osnutka, ki med drugim predvideva kot varianto, da bi pri skupščini občine Nova Gorica ustanovile delovne organizacije, podpisnice dogovora, sklada za družbeno, strokovno in splošno izobraževanje zaposlenih. V sklad naj bi prispevale delovne organizacije 0,30% od letno izplačanih neto OD, razen tega pa bi prispevale iz svojih proračunov Temeljna izobraževalna skupnost 0,75%, kulturna skupnost 2,5%, OSS 3,5%, občinske konference ZKS, ZMS pa najmanj 2%.

Kitajska turistična delegacija

V začetku tedna je bila na dvodnevem obisku v Sloveniji štirinajstčlanska državna turistična delegacija LR Kitajske, ki jo je vodil Ting Ping, predsednik revolucionarnega komiteja pekinške občine Čung Ven. Goste je povabila v našo republiko ljubljanska turistična organizacija za rekreacijo, izletništvo in letovanje delavcev Alpe-Adria. Ogledali so si Ljubljano, podjetje „Litostroj“, Postojnsko jamo in še nekatere druge kraje, v domu sindikatov Slovenije pa so se s sindikalnimi delavci pogovarjali o značilnostih slovenskega gospodarstva.

DOGOVOR O NALOGAH

(Nadaljevanje s 1. strani)

konferenci — stala celotna organizacija celjskih sindikatov.

Med pripravami za II. konferenco so celjski sindikati želeli ugotoviti, kako so bili uresničeni cilji, ki so si jih zastavili lani na svoji I. konferenci. Izvedli so anketo, v kateri so vodstva sindikalnih organizacij odgovarjala na 14 vprašanj. Anketa je uspela, saj je nanjo odgovorila velika večina vodstev osnovnih organizacij, pokazala pa je — najkrajše rečeno — da vzlic nekaterim neuspehom in pomanjkljivostim vsekakor kaže nadaljevati z organiziranimi akcijskimi prizadevanji sindikatov, ki vključujejo različnim oviram rojevajo pomembne uspehe, ali pa vsaj prispevajo k postopnemu razreševanju raznih problemov.

ČIMPREJŠNJA ODPRAVA ZASLUŽKOV POD 1000 DINARJEV

Med svoje najvažnejše naloge celjski sindikati prištevajo organizirana prizadevanja za odpravo zaslužkov pod 1000 dinarjev. Zavedajo se, da ta cilj ne bo lahko doseženi, vendar pa ne mislijo kloniti pred težavami. Spominjajo se, na kakšen odpor in nerazumevanje so naleteli, ko so pred tremi leti prvič povedali, kakšne najnižje dohodke zahtevajo za normalno opravljeno delo v polnem delovnem času, vedo pa tudi, kako so ta odpor in nerazumevanje relativno hitro uspešno zlomili. Od tod tudi njihov pogum, ko sedaj te svoje zahteve — in zahteve slovenskih sindikatov sploh — dvigujejo na višino 1000 din mesečno.

Podatki iz omenjene ankete kažejo, da ta naloga ne bo lahka. Število delavcev, ki so prejeli osebne dohodke pod 800 din mesečno, je sicer padlo od 4,1% vseh zaposlenih konec lanskega leta na 1,15% v drugi četrtini tega leta, hkrati s tem pa je osebne dohodke med 800 in 900 din prejemale 7,4% vseh delavcev v celjski občini. To pa pomeni, da se je približno enaka kategorija, ki je prejemale do septembra leta 1970 osebni dohodek pod 800 din, premaknila za 100 din navzgor. Skupno je torej v celjski občini prejemale v drugem četrtletju letošnjega leta 8,1% vseh delavcev osebne dohodke pod 900 din. Največ delavcev s tako nizkimi osebnimi dohodki je v industriji in zdravstvu. Če upoštevamo letošnje zvišanje življenjskih stroškov, bi lahko rekli, da je položaj delavcev z najnižjimi osebnimi dohodki celo slabši, kot je bil lani.

Zakaj je tako? Celjski sindikati nameravajo podrobneje pogledati, kaj vse se skriva za navedenimi številkami, ker so prepričani, da vzroki za takšne nizke zaslužke niso samo v objektivnih težavah, ki resnično ta-

rejo precejšen del celjskega gospodarstva. S tem v zvezi med drugim opozarjajo tudi na dejstvo, da je v celjskem bazenu okoli 4000 nezasedenih delovnih mest. To daje dobre možnosti, da mnogi delavci, ki ne ustrezajo zahtevam sedanjih delovnih mest, najdejo svojim sposobnostim ustrezno zaposlitev v drugih delovnih organizacijah, kjer bodo lahko dosegali boljše delovne rezultate in s tem tudi boljši osebni dohodek...

KOMPLEKSNO UREJANJE ŽIVLJENJSKIH IN DELOVNIH VPRAŠANJ ZAPOSLENIH

Seveda pa bi bilo nerealno misliti, da je življenjska raven delavcev odvisna samo od nekaj nižjih ali višjih osebnih dohodkov. Med drugim je ta raven v veliki meri odvisna tudi od stanovanjskih razmer, te pa so za mnoge celjske delavce zelo težke. To izpričuje podatek, da imajo v Celju 1124 prošenj za dodelitev stanovanja, teh pa letno zgradijo le okoli 400. Na svoji I. konferenci so celjski sindikati zato zahtevali spremembo politike financiranja stanovanjske izgradnje in delitve stanovanj, ki naj bi se odrazila v spremembah ustreznih samoupravnih aktov. Na zahtevo osnovnih sindikalnih organizacij so v 35 delovnih organizacijah to tudi res storili, toda mnovo več — kar 96 delovnih organizacij — tega ni izvedlo.

Kaj torej storiti — ali morda kaže zožiti bitko za razreševanje stanovanjske stiske na bitko za rešitev stanovanjskega vprašanja le za delavce z družinami, ki živijo v nevzdržnih stanovanjskih razmerah? Ali kaže morda ustanoviti solidarnostni sklad za pomoč tistim delovnim organizacijam, ki z lastnimi sredstvi ne morejo urediti stanovanjskih problemov svojih delavcev?

Na ta in podobna vprašanja bo morala odgovoriti II. konferenca celjskih sindikatov. Med drugim tudi na vprašanje, kako uspešneje odpravljati nočno delo žensk, ki ga mora opravljati kar 11% (1265) vseh zaposlenih žensk v celjski občini, kako uspešneje organizirati izobraževanje za delo v samoupravnih organih, ki je letos tako rekoč zamrlo, itd. itd.

Jasno pa je, da bo uspešno reševanje takih in podobnih problemov možno le, če bodo delovne organizacije poslovno uspešnejše, kot so sedaj. Podatki pa pričajo, da celjske delovne organizacije tako rekoč nimajo stabilizacijskih programov, mnoge med njimi pa tudi ne razvojnih programov. Tudi o tem, zakaj je tako in kdo je kriv za to, bo govora na II. konferenci celjskih sindikatov.

MILAN POGAČNIK

Pravna posvetovalnica DE

ni dolžna; nasprotno, največkrat so takšni preklici brez efekta in torej ostane v veljavi le odpoved. Kot rečeno, preklic odpovedi velja le, če se z njo strinja tudi delovna organizacija, kar pa zavisi izključno od njene volje in jo k pristanku ne zavezuje prav nobeno določilo zakona. Tudi razlogi, ki jih navajate — nevzdržne razmere, prisila, itd., zaradi katerih ste dali odpoved, so pravno irelevantni; na silo bi se lahko sklicevali le, če bi ob pisanju in podpisu odpovedi kdo izvajal nad vami resnično fizično silo ali resno grožnjo, kar praktično ne pride v poštev.

M. LIPUŽIČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

SAMOUPRAVNO SPORAZUMEVANJE O DELITVI DOHODKA NA SEJI
PRESEDSTVA RO SINDIKATA DELAVCEV V PROMETU IN ZVEZAH

Še dve soglasji

Tudi predlagana samoupravna sporazuma za delovne organizacije cestno transportne dejavnosti in za delovne organizacije v cestnem gospodarstvu sta dobila pismeno soglasje sindikata. Tako so sklenili minuli ponedeljek, 6. septembra, na seji predsedstva republiškega odbora sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije po tem, ko so ugotovili, da so sestavljavci sporazumov upoštevali vse pripombe in predloge republiškega odbora.

Kakor je znano, naj bi delovne organizacije s področja

prometa in zvez sklenile devet samoupravnih sporazumov. Soglasje sindikatov so že dobili sporazumi za PTT podjetja, cestno transportna podjetja, cestna podjetja ter interni akti o delitvi osebnih dohodkov podjetij Luka Koper, Splošna plošba Piran in Javna skladišča Ljubljana, ker so usklajeni z zakonom in splošnim družbenim dogovorom o merilih za usmerjanje dohodka in delitve osebnih dohodkov. Na naslednji seji predsedstva republiškega odbora bodo odločali o soglasju za samoupravni sporazum ZZTP, čakajo pa še na osnutka samoupravnih sporazumov podjetij Inex-Adria aviopromet Ljubljana in Aerodrom Ljubljana-Pula. Tudi ti dve podjetji bosta predložili z zakonom in splošnim družbenim dogovo-

rom usklajena interna akta o delitvi osebnih dohodkov.

Na ponedeljkovi seji republiškega odbora sindikata delavcev v prometu in zvezah so predstavnikom komisij, ki sta pripravili oba predloga samoupravnih sporazumov – za cestna transportna podjetja in za cestna podjetja, povedali, da sindikati nikakor ne mislijo popuščati v svojih zahtevah, kaj mora nujno vsak sporazum vsebovati. Imeli so nekaj pripomb na račun določil o delovnih pogojih in predvidenih dodatkih, ki temeljijo na različnih težavnostnih stopnjah posameznih delovnih mest. Očitno je namreč, da bo treba posamezne samoupravne sporazume med seboj temeljito primerjati, sicer ne bo mogoče doseči nujne skladnosti med njimi. D. R.

Prijateljsko pre-pričevanje

(Nadaljevanje s 1. strani)

Dejstvo je, da omenjeni samoupravni sporazumi s področja gospodarstva zajemajo predvsem podjetja, katerih delavci so prejeli osebne dohodke pod republičkim povprečjem. Zato je verifikacijska komisija z razumevanjem gledala na težnjo predloženih sporazumov, da se osebni dohodki zaposlenih v teh vejah gospodarstva ustrezno zvišajo – čeprav tudi na račun delno zmanjšane akumulacije. Ni pa mogla „blagosloviti“ pokusov, da se osebni dohodki zvišajo tudi za 30 do 40 odstotkov, akumulacija pa nakrat zmanjša do mere, ki ogroža razširjeno reprodukcijo. Če bi ravnala drugače, potem ta komisija ne bi spoštovala temeljnega načela družbenega usmerjanja delitve, ki zahteva usklajeno gibanje osebnih dohodkov in akumulacije.

Dejstvo, da je verifikacijska komisija imela tehtne pripombe tudi še na predloge sporazumov, ki so po tako rekoč splošnem prepričanju bili že „zreli“ za dokončen sprejem, ne pomeni niti nezauznanje komisijam, ki so jih pripravile, niti sindikalnim forumom, ki so s svoje strani že dali nanje soglasje. To dejstvo je samo še en dokaz več o kompliciranosti in kompleksnosti samoupravnega sporazumevanja, katerega se vsi še učimo. Sindikati imajo na tem področju predvsem nalogo, da skrbijo za pravilno vrednotenje dela – in tega se tudi dosledno držijo.

Sestavljavce sporazumov opozarjajo sicer tudi na nujnost zagotovitve akumulacije, toda če pri tem naletijo na gluha ušesa, potem s svoje strani ne rinejo z glavo skozi zid. Njihovo prijateljsko prepričevanje v tem pogledu do sedaj – tako kaže – ni imelo pravega učinka, morda prav zato, ker je bilo preveč prijateljsko. Upajmo, da bo v bodoče bolj zaleglo, saj bo to samo v prid hitrejši uveljavitvi delitve dohodkov in osebnih dohodkov na podlagi samoupravnih sporazumov.

MILAN POGACNIK

Športne igre primorskih OSS

V nedeljo, 12. septembra, bodo v Kopru športne igre primorskih občinskih sindikalnih svetov. Najboljši športniki, ki so zmagali na spomladanskih delavskih športnih igrah primorskih občin, se bodo v Kopru pomerili v sedmih športnih panogah.

Sodeč po prijavih bo nastopilo več kot 350 športnikov. Tekmovanje organizira posebna komisija Obalnega sindikalnega sveta Koper. Razglasitev rezultatov bo v popoldanskih urah v hotelu Zuesterna, kjer bodo prejeli najboljši posamezniki in ekipe zaslužena priznanja. K. C.

S SEJE PRESEDSTVA RO SINDIKATA INDUSTRIJE IN RUDARSTVA

V REDU, ČE...

Ljubljana, 9. septembra. Predsedstvo RO sindikata delavcev industrije in rudarstva je na današnji seji obravnavalo pet predlogov samoupravnih sporazumov: za črno in barvasto metalurgijo, za tekstilno industrijo (skupino predilnic, tkalnic in oplemenitilnic), za proizvajalce papirja, celuloze in lesovine, za industrijo nekovin, umetni brusilni ter za gumarsko industrijo. Vsi predlogi so bili ocenjeni kot v redu – s pogojem, da njihovi pripravljavci sprejmejo nekatere pripombe, ki so bile dane na današnji seji predsedstva. Soglasje na teh pet predlogov sporazumov je bilo torej dano pogojno, veljati pa bo začelo, ko bo predsedstvo

na podlagi čistopisa teh sporazumov ugotovilo, da so bile njegove pripombe upoštene.

Predsedstvo je danes razpravljalo tudi o dveh osnutkih samoupravnih sporazumov: o osnutku za predelovalno kemično industrijo in o osnutku za bazično kemično industrijo. Predsedstvo je k tema dvema osnutkoma dalo svoja mnenja in če bodo komisije za pripravo teh sporazumov ta mnenja upoštevale, potem bo predsedstvo prihodnjic lahko obravnavalo že predloga samoupravnih sporazumov teh dveh vej kemične industrije.

Kot je znano, je v okviru industrije in rudarstva predvideno skupaj 22 samoupravnih spo-

Novo!

9V super baterija

za transistorje

PRVA BATERIJA
ELEKTROKEMIJSKEGA
SISTEMA
ZRAČNE DEPOLARIZACIJE
V JUGOSLAVIJI,
PO MNENJU STROKOVNJAKOV
ENA NAJBOLJŠIH NA SVETU

tovarna
baterij in
baterijskih naprav
zma, ljubljana

Ob zaključku redakcije

dokumentacije, ki je za sprejem sporazumov nujno potrebna. Predsedstvo bo ugotovilo število teh organizacij in njihove pristojne dejavnike, med njimi predsednike osnovnih sindikalnih organizacij, pismeno opozorilo na zelo neprijetne posledice, do katerih zaradi tega lahko pride.

Jutri bo predsedstvo RO industrije organiziralo sestanek s predsedniki osnovnih organizacij pojetij osnovnih sindikalnih organizacij, pismeno opozorilo na zelo neprijetne posledice, do katerih zaradi tega lahko pride. Med pripravami na ta podpis je prišlo do večjega nesoglasja med predsedstvom RO industrije in rudarstva ter komisijo za pripravo tega sporazuma – in glede tega nesoglasja želi predsedstvo natočiti čistega vina, da ne bodo na sindikate letele neupravičene pripombe.

KAKO UČINKOVITO OBVEŠČATI SAMOUPRAVLJAVCE

Načini obveščanja

Preden preidemo na podrobnejše podajanje značilnosti posameznih načinov obveščanja, ki so najbolj uporabni v naših delovnih organizacijah, kaže spregovoriti še nekaj besed o njih nasploh.

Po Lasswellovi komunikacijski shemi: KDO sporoča, KAJ, po kakšnem KANALU, KOMU in s kakšnim UČINKOM – lahko določimo, da je vsak komunikacijski proces med dvema ali več udeleženci komuniciranja posreden. Miselni proces, ki se porodi v komunikatorjevi zavesti, je namreč mogoče prenesti, se pravi sporočiti komunikantu ter mu razodeti njegov smisel, tako da sproži v komunikantovi zavesti kar se da enak miselni proces, samo z materializiranimi znaki. Zato o resničnem komunikacijskem procesu s tega stališča ne bi mogli govoriti.

Kljub povedanemu pa kaže ločiti vse obstoječe komunikacije med zaposlenimi v delovni organizaciji na neposredne in posredne načine, ali omogočajo enakovrednost obojestranske pretakanja informacij med udeleženci komuniciranja, ali pa omogočajo tak pretok informacij v dokaj omejenem obsegu in še to s precejšnjim časovnim zaostankom.

Če bi v delovni organizaciji načrtno registrirali na vseh organizacijskih nivojih in med vsemi temi nivoji komunikacijske stike, ki jih povezujejo med seboj zaposleni, in če bi jih razdelili po pravkar omenjenem kriteriju, bi dobili približno naslednjo razčlenbo:

1. neposredni komunikacijski stiki: pogovori med dvema ali več posamezniki, sestanki, seje, posvetovanja, konference, javne tribune, predavanja itn.;

2. posredni komunikacijski stiki: pisma, obvestila, vabila, poročila, zapisniki, navodila, cirkularji, memorandumi, lepaki, letati, plakati, oglasne deske, zidni časopisi, diagrami o poslovnih procesih, panoji z zanimivimi podatki, ciklostirana, šapirografirana in drugače tiskana občasna obvestila ali bilteni, interna glasila, brošure, katalogi, razstave, občasni „odprti dnevi“ za zaposlene, interno ozvočenje, telefon, televizija, film, signalne in druge naprave itn.

Prav gotovo drži, da bomo dajali pri informiranju zaposlenih prednost takim načinom, ki temeljijo na medosebnem ali interpersonalnem komuniciranju. Pri takem neposrednem komuniciranju so zaposleni že med samim zaznavanjem smisla komuniciranega sporočila možnost z vprašanji ali kako drugače opozoriti komunikatorja, če česa ne razumejo ali se s čim ne strinjajo. Lahko tudi povedo svoje mnenje, izrazijo pomisleke, predlagajo dopolnitve, medsebojno ugovarjajo, konstruktivno ali spodbudno kritizirajo ter

s tem neposredno vplivajo na potek in učinkovitost komuniciranja. Pri neposrednem komuniciranju je vsekakor dovolj možnosti, da se uveljavijo načelo sroččenega dialoga med komunikatorjem in komunikantom kot enakopravnima partnerjema.

Seveda pa zahtevajo takšni neposredni komunikacijski stiki fizično prisotnost oziroma z ustreznimi komunikacijskimi sredstvi povezanost (telefon, radijski oddajni in sprejemni sistem, televizija itn.) udeležencev komuniciranja. V nasprotnem primeru ne more priti do nujno potrebnega vzratnega komunikacijskega toka, s tem pa tudi ne do sproščene dialoga v pravem pomenu besede. Mogoči so sicer vzratni tokovi, kot so na primer vprašanja, pripombe, ugovori, kritika itn. tudi fizično prisotnih oziroma neposredno nepovezanih udeležencev komuniciranja, toda ne takoj, to je takrat, ko komunikator izpoveduje svoje sporočilo, marveč kasneje! S tem pa se možnosti za vzratno učinkovanje komunikanta na komunikatorja v smislu sproščene dialoga v mnogočem zmanjšajo in jih nikakor ni mogoče istovetiti z učinkovitostjo resničnega interpersonalnega komuniciranja.

Prav zato pa fizično prisotnost udeležencev komuniciranja, torej članov delovne skupnosti, kadar jih obveščamo, ali vsaj zahteva po njihovi povezanosti z virom informacije narekuje v številnih primerih potrebo uporabljati posredne komunikacijske stike, kjer ni neposredne interakcije ali medsebojnega učinkovanja v komuniciranju pritegnjenih oseb. Težko je namreč za vsako zadevo, za vsako zanimivo in pomembno informacijo, za vsak nastal ali sprožen problem ali za vsako odločitev sklicati člane delovne skupnosti, določeno delovno skupino ali člane kakega organa oziroma organizacije na sestanek, posvetovanje, javno tribuno itn. To je težko bodisi zato, ker med delovnim časom s tem krnimo nemoten delovni proces, nepretrganost dela, odvrčamo ljudi od dela in povzročamo zastoje, ki lahko bistveno vplivajo na pojave nezdravih medosebnih odnosov v kolektivu. Ali pa zato, ker imajo ljudje po končanem delu najrazličnejše osebne opravke in obveznosti, zadržke ter posle, pa jih ni mogoče zadrževati v delovni organizaciji, da bi jim sporočali informacije in z njimi neposredno komunicirali.

Zato se zatekamo v takih primerih k posrednim načinom komuniciranja, ki pa ne omogočajo takojšnje dvosmernosti v pretakanju informacij. Na informacijo v pismeni ali izgovorjeni obliki, ki pride do članov delovne skupnosti po določenem komunikacijskem kanalu, ti ne morejo sočasno odgovarjati ali reagirati. Tistemu, ki je vir informacije ali njen posrednik, ne morejo takoj povedati ozi-

roma izraziti svojega mnenja, pomislekov, predlogov, ugovorov, kritike itn. Preostaja jim le posreden, časovno bolj ali manj odmaknjen ter s tem tudi dosti manj učinkovit način vzratnega učinkovanja na komunikatorja s pripombo ali dopolnitvijo na neko poročilo ali sporočilo v pismeni obliki, kot pisma bralcev v internem glasilu, biltenu ali ciklostiranih informacijah, pripomba v skrinjici za vprašanja in predloge ob oglasni deski, ustna pojasnila, pripombe ali kritika na sestanku, seji ali javni tribuni in osebna reakcija v kasnejšem neposrednem komunikacijskem stiku s komunikatorjem.

Seveda pa moramo upoštevati, da noben način komuniciranja, naj bo že neposreden ali posreden, ne more v celoti izpolniti in zadostiti vseh zahtev po komuniciranju med zaposlenimi v delovni organizaciji. Zato moramo pri obveščanju le-teh uporabljati hkrati po nekaj neposrednih načinov obveščanja in po nekaj posrednih načinov. In prav zato bomo v nadaljevanjih govorili o tistih načinih in tistih sredstvih obveščanja, ki so uporabna zlasti za manjše in srednjevelike delovne organizacije in ki jih lahko odgovorni za obveščanje zaposlenih v njih uvedejo z manjšimi napori in sredstvi. Taki načini in sredstva obveščanja pa so:

I. Neposredni načini obveščanja – interpersonalne komunikacije:

1. razgovor
2. sestanek
3. javna tribuna
4. predavanje
5. posvetovanje
6. demonstracija;

II. posredni načini obveščanja – množična komunikacijska sredstva:

1. osebno pismo
2. čestitka, izraz sozolja
3. letak, plakat
4. diagram o poslovanju
5. pano za dnevni tisk
6. oglasna deska s skrinjico za vprašanja
7. občasni interni bilten
8. glasilo delovne skupnosti
9. brošura o delovni organizaciji
10. razglasni sistem z zvočniki
11. mobilizacijska razstava
12. občasni „odprti dnevi za javnost“
13. film o delovni organizaciji.

DUŠAN REBOLJ

PRIHODNJIČ:
NEPOSREDNO OBVEŠČANJE – RAZGOVOR

GRADNJA PRVIH TERASASTIH BLOKOV V KOSEZAH V LJUBLJANI

Standard: posluh za novosti

V prihodnjih letih naj bi zgradili 34 terasastih blokov s 1300 stanovanji, kjer bo živelo blizu 5000 ljudi

Pred nekaj dnevi so v Kosezah pri Ljubljani začeli z gradnjo prvih terasastih blokov. Na območju, ki meri blizu 15 hektarov, bo v prihodnjih letih zrastle 34 stanovanjskih blokov s 1300 stanovanji, kjer bo živelo blizu 5.000 ljudi.

Na podjetju Standard-invest v Ljubljani, ki to gradnjo organizira, so nam povedali, da gradijo terasaste bloke v okviru stanovanjske soseske Koseze. To območje leži v podaljšku Zgornje Šiške. Na severni strani Podutiške ceste je območje bodoče bločne gradnje — tudi terasastih blokov in pomožnih objektov soseske, na južni strani ceste pa se razteza delno že zgrajeno naselje individualnih hiš. Skozi naselje bo speljana proga mestnega prometa, v samem naselju ali v bližnji novi soseski 6 bodo pri roki tudi trgovine in obrtne dejavnosti ter javne službe, ki so tolikšnemu številu prebivalcev potrebne. V naselju bo tudi vzgojno varstvena ustanova z začetno zmogljivostjo 180 otrok.

inles

ribnica
PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

NOVOST V STANOVANJSKI GRADNJI

Terasasti bloki so pri nas novost, čeprav jih v svetu vse bolj gradijo. Grajeni so tako, da se proti vrhu ožijo in je pred vsakim stanovanjem prostor za teraso. Terasa, ki je delno ozelenjena, je bistveni del stanovanja v terasastem bloku. V koseških blokih merijo od 12 do 25 kvadratnih metrov, skupaj z balkonom pa celo do 40 kvadratnih metrov. Zgrajene so tako, da so stanovalci popolnoma ločeni od sosedov.

Zakaj so se v Šiški odločili, da bodo zgradili prve terasaste bloke pri nas?

Novi bloki in stolpnice, ki jih vidimo okoli sebe, imajo večje ali manjše balkone, ki jih stanovalci komaj s pridom uporabljajo, so nam povedali strokovnjaki v Standard-investu. Ti balkoni so majhni ter odprti in ne zagotavljajo nobene intimnosti. Ni si mogoče misliti, da bi se lahko na takšnem prostorčku sproščeno posončili, da bi družina na njem neopaženo pokosila, da bi si na njem omislili majhen vrtiček ali celo prostor za namizni tenis itd. Stanovanje v terasastem bloku pa omogoča prav to, da lahko stanovalec prebije del prostega časa „na prostem“ kar v svojem stanovanju. To pa v mestih mnogo pomeni.

Kaže, da so prvi bodoči stanovalci teh blokov omenjeno

značilnost tudi tako razumeli, saj so bili v kratkem času razprodani prvi bloki.

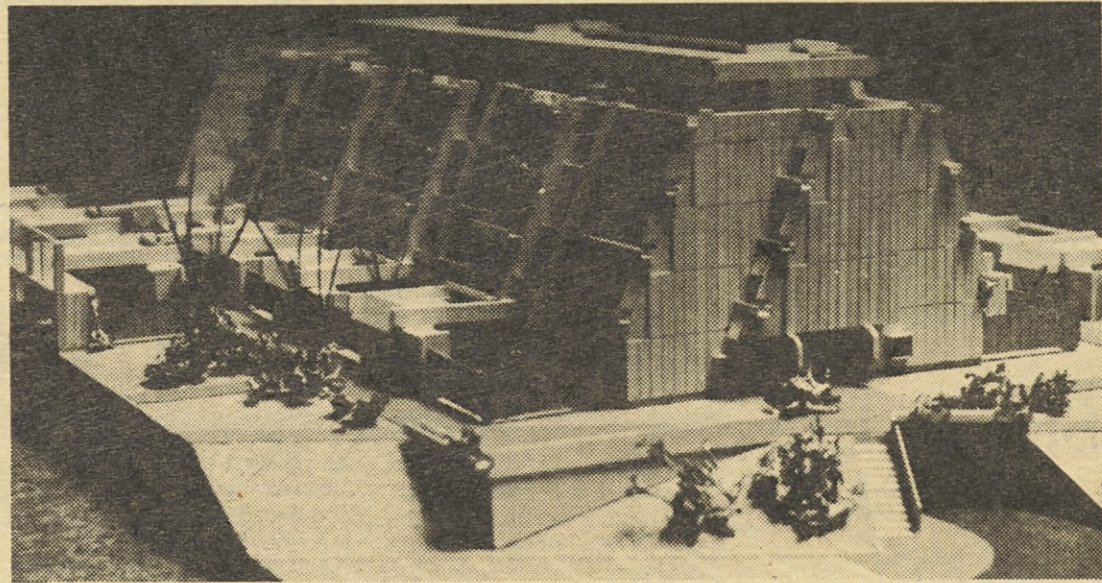
ŠE NEKAJ PODROBNOSTI

Načrtovalci terasastih blokov v stanovanjski soseski v Kosezah so posebno pozorno obdelali problem ozelenitve in prometa v novem naselju. Ozelenitev je izvedena tako, da povečuje intimnost ter daje vtis pro-

1.100, torej le nekaj manj kot stanovanj. Za motorizirani promet sta predvidena dva priključka, ki se preko „rampe“ spustita na kletni nivo blokov. Predvidena so posebna stopnišča za dostop iz garaž v stanovanja. Posebna promenadna cesta za pešce skozi naselje povezuje Podutiško in Vodnikovo cesto, ki na severu in jugu omejuje naselje blokov. Ta cesta bo po zamisli projektantov posebno atraktivno obdelana.

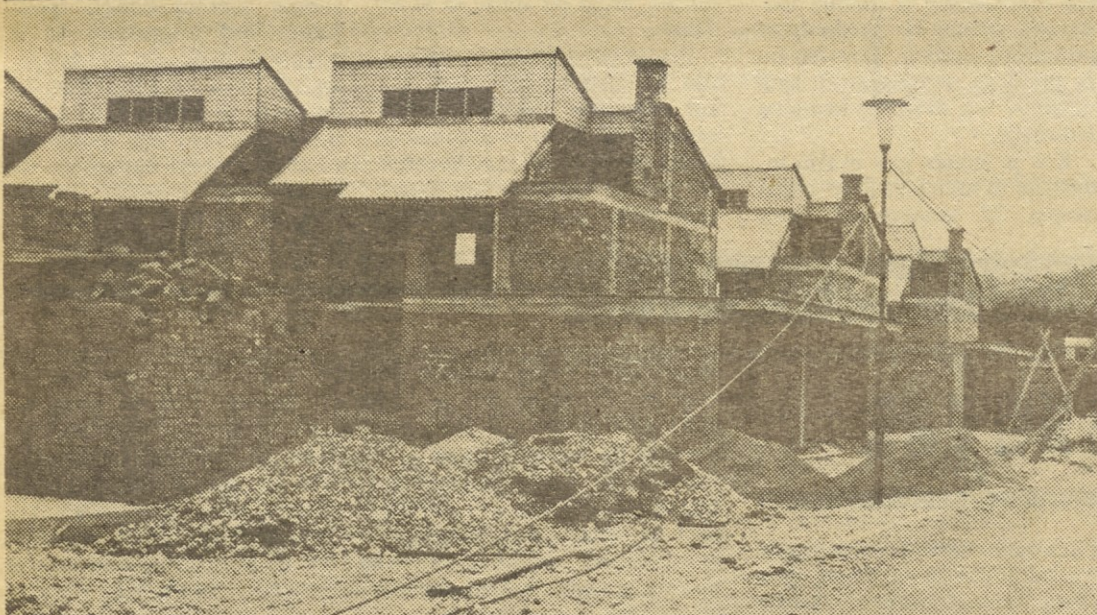
V vsakem terasastem bloku bo 16 različnih stanovanj, ki merijo od 30 do 130 kvadratnih metrov. Cena za kvadratni meter stanovanjske površine v teh blokih bo po predračunskih 3.400 dinarjev.

Naj na koncu povemo še to, da je blokovo naselje v Kosezah načrtovala skupina projektantov iz ljubljanske enote IBT Trbovlje, gradita pa ga podjetje „Zidar“ iz Kočevja ter „Ingrad“ iz Celja.

Maketa terasastega bloka, kakršne gradijo v stanovanjskem naselju v Kosezah

stornosti. Motorizirani in peš promet sta v naselju strogo ločena. V kletnih prostorih blokov so garaže, ki jih bo skupaj

V Kosezah in Draveljski gmajni pa raste tudi naselje 1.000 družinskih stanovanjskih hiš

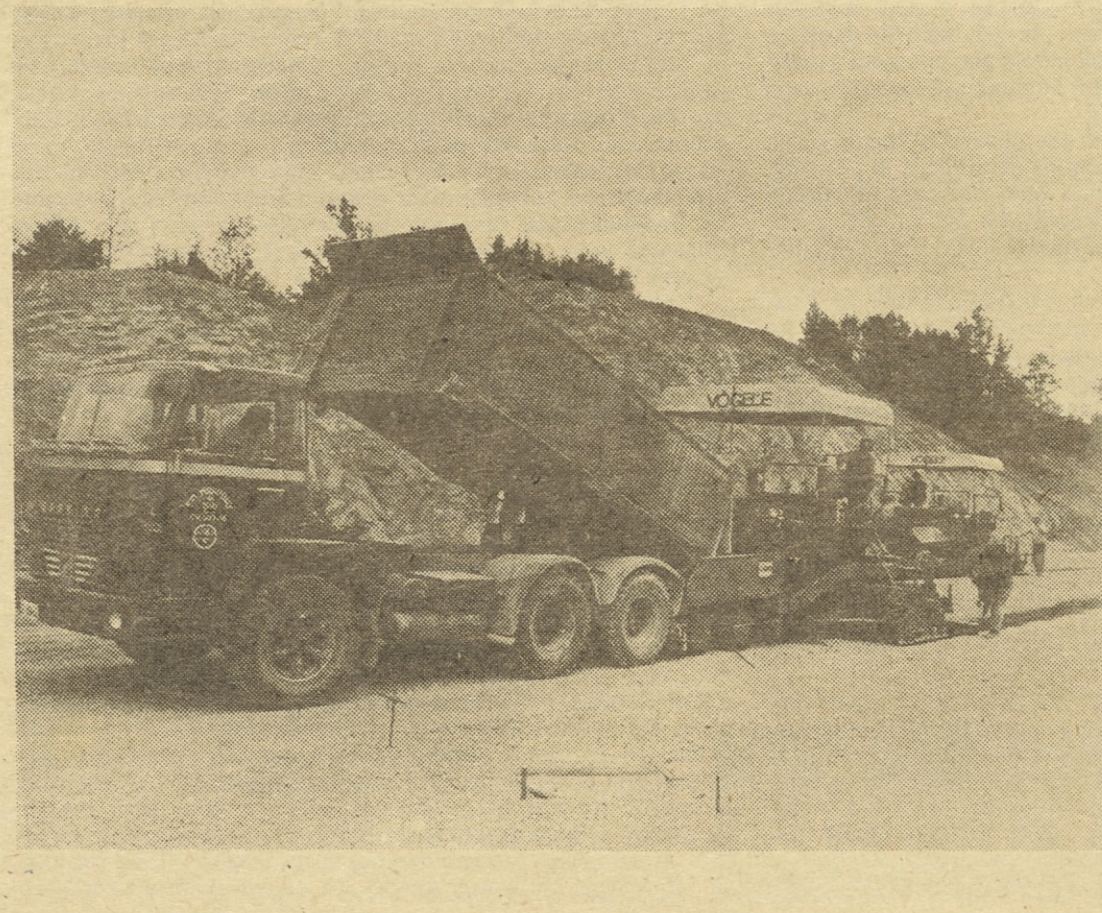
Finišerji začeli z delom

Pri Ivanjem selu, kjer je na posameznih odsekih trasa avtomobilske ceste Vrhnika-Postojna že gotova, so te dni zahrumeli finišerji. Prvi metri betonske podlage bodoče ceste so že vidni. Debel sloj betona bo solidna podlaga asfaltu, ki bo pokrival našo prvo hitro cesto.

„Do zime bodo z betonom pokrili vse odseke našega 12 kilometrov dolgega delovišča, ki bodo do takrat zgrajeni do zgornjega sloja. Zelo se bomo potrudili, saj nam lahko zima, dež in sneg poškodujejo zgornji sloj. Ko pa bo pokrit z betonsko prevleko, bo s tem trasa zaščiten. Okrog 500 nas je od gradbenega podjetja Mavrovo iz Skopja in imamo najdaljšo traso,“ je pripovedoval Kiro Nikolovski iz Skopja. „Lahko tudi trdim, da imamo najmodernejšo mehanizacijo v Jugoslaviji. Tudi ta dva finišerja — VOEGELE, ki ste ju videli, sta zadnja beseda tehnike. Pravzaprav je res, da so ti prvi metri namenjeni preizkusom. Kontrolirajo jih naši strokovnjaki v geomehanskem laboratoriju, ki ga imamo s seboj, in pa Zavod za raziskavo materiala iz Ljubljane.“

Tako je prav. Ceste ne delamo za nekaj let. Trdna mora biti, kajti zelo draga bo. Ne glede na vse težave, ki jih imajo graditelji, investitorji in naši gospodarstveniki, je že sedaj pravi užitek, če se povzpneš na bližnjo vzpetino in spremljaš z očmi skoraj gotovo široko traso, ki se rahlo vijuga proti Postojni in Vrhniki. In ko vidiš še finišerje, ti je takrat res jasno, da cesta bo, da se bomo tudi pri nas, pa čeprav šele čez dobro leto, tudi vozili po pravi avtomobilski cesti.

A. AGNIC

Jubilej

Kolektiv Predilnice, tega večjega podjetja litijske območja praznuje visoko obletnico svoje tovarne — 85 let — združil s proslavo 30-letne Osvobodilne fronte ter obletnico samoupravljanja delniški organizaciji.

Prvi dan praznovanja, septembra popoldan, bodo ni kolektiva povabili medsebojno nekdanje delovne sotovarne, ki so že v pokoju, ter jim razložili zati modernizirane obratov priredili tovariško popoldansko Osredna proslava bo 11. septembra popoldan, ko se bo kolektiv zbral pred tovariškim poslopijem na slovesno zborovanje, združeno z otvoritvijo višjih obratov za sintetično in baž in kulturnim sporedom.

Z dokončanjem rekonstrukcije in modernizacije in uspešnosti dveh novih pomembnih obratov začnejo litijski proizvajalci novo obdobje svojega gospodarjenja, ki bo nedvomno velik prispevek k stabilizaciji in uresničevanju reforme v litijski občini. Modernizacijo so izvedli skoraj tri leta in jo dokončali prav v času, ko poteka 85 let od ustanovitve tega podjetja.

S povečanjem proizvodnje sintetične preje, ki je zelo iskana na domačem in tujih tržnih in novim obratom za bombaž bodo v predilnici nodvomno samo povečali obseg gospodarjenja, marveč poskrbeli za kakovostnejše vrste preje pa tudi za večji izvoz predvsem na močja s čvrstimi valutami.

TEŽAVE PRED DOKONČANJEM MODERNIZACIJE TRBOVELJSKE CEMENTARNE

Višji stroški

Vsem v revirjih je znano, da rekonstrukcija in modernizacija Cementarne ne poteka gladko. Kolektiv ima veliko preglavic zaradi kasnitev dobav opreme, največ težav pa jim povzročajo podražitev naprav, saj so morali samo za uvoženo opremo iz Zvezne republike Nemčije zaradi revaloracije marke plačati okrog 14 milijonov din več, kot so predvidevali. Tudi devaloracija našega dinarja jim je močno podražila naprave, ki jih dobavljajo domača podjetja.

Zavoljo zakasnitve dobav neketare opreme in njene montaže se bo modernizacija cementarne zavlekla in če ne bo novih zaprek, bodo poskusno prižgali

novi sodobno peč za proizvodnjo cementa prve dni novembra letos. Seveda pa morajo še prej poskrbeti za dodatni kredit v višini 34 milijonov din. Ne glede na to pa so v podjetju prepričani, da jim ne bo treba ustaviti sedanjih del, saj bi nastala zavoljo tega velika škoda, ki bi jo občutilo vse slovensko gospodarstvo.

Kot je znano, uvaža Slovenija na leto za okrog 5 milijono dolarjev cementa, v glavnem iz območij s čvrstimi valutami. Dokončanje modernizacije Cementarne pa bo prispevalo k temu, da bodo v podjetju že prihodnje leto skoraj potrojili proizvodnjo, saj bodo pridelali kar

600.000 ton cementa in s tem seveda prihranili našemu gospodarstvu veliko deviznih stroškov.

Kolektiv podjetja mora gledati na modernizacijo proizvodnje, kar je povezano z velikimi težavami, zato tudi ob tujem noč in dan, vsako nedeljo in vsak državni praznik. Prav jim je omogočilo obdržati vsak seg proizvodnje na predvideni višini in jo celo nekoliko povečati. Do 25. avgusta so namreč proizvedli kar 180.000 ton cementa, prodali pa bi ga seveda lahko še nekajkrat toliko.

Od tod in tam

● JESENICE

Zadnja leta se gospodarski položaj jeseniške občine precej izboljšuje, predvsem zato, ker so finančni rezultati Železarn in drugih delovnih organizacij znatno boljši kot prej. Med vsemi občini na Gorenjskem je dosegla največ dohodka na zaposlenega prav občina Jesenice. S 320 delavci manj je občinsko gospodarstvo povečalo celotni dohodek za 13%. Tudi družbeni proizvod je v jeseniški občini večji kot v drugih gorenjskih občinah, razen v občini Radovljica. Ob tej ugotovitvi so občinski dejavniki sklenili, da se bodo zavzemali za razvoj predvsem tistih panog, ki imajo najboljše možnosti za razvoj: to je železarstvo, kovinska predelava, turizem in gostinstvo ter trgovina.

O gradnji Bernardina

V Portorožu se je v avgustu mudila skupina švicarskih turističnih strokovnjakov, ki naj bi skupaj z ameriški, francoski in našimi izvedenci pripravila potrebne ekonomske in tehnične laborate za gradnjo velikega hotelskega kompleksa Bernardin med Piranom in Portorožem. Švicarski strokovnjaki zbirajo najrazličnejše podatke po hotelih s posebnimi anketami med turisti na lastne stroške in lasten tiziko, kajti investitor – ljubljanska Emona – še ni podpisal pogodbe o sodelovanju in je ne namerava podpisati, dokler ne bo dokončno urejeno glede presentitve ladjedelnice in glede benefitiranih obresti. – Ker je mednarodna banka vztraja pri tem, da se v pogodbo o podelitvi mednarodnega posojila vnese maj 1975 kot dokončni rok za začetek polovanja hotela Bernardin, menijo švicarski strokovnjaki, da ne morejo čakati na sklenitev ustreznih pogodb.

Povpraševanje po zidakih

Zaradi razgibane gradbene dejavnosti, predvsem tudi zaradi izrednega razmaha gradnje zasebnih stanovanjskih hiš, je povpraševanje po opeki in zidakih izjemno. To občutijo tudi v obratu za proizvodnjo elektrofiltrskih elementov Rudnika lignita Velenje v Šoštanju. Čeprav so, po opravljeni rekonstrukciji proizvodnih naprav, izdelali v prvih šestih mesecih letos nad 13,5 milijon opečnih enot, niso mogli zadovoljiti vseh kupcev. Računajo, da bodo v drugem polletju proizvodnjo še nekoliko povečali, ker so pred meseci namestili še preostale naprave. Tako bodo v Šoštanju lahko izdelali okrog 35 milijonov opečnih enot. Za letos je v načrtu v obratu za proizvodnjo elektrofiltrskih elementov Rudnika lignita Velenje v Šoštanju še nekaj del, tako da bo ta obrat izdeloval zidake, suhe malte ter pepel za gradnje. Letos bodo lahko predelali okrog 150.000 ton elektrofiltrskega pepela, v končni fazi pa bodo zmogljivosti uredili za predelavo 200.000 ton pepela letno.

(vš)

Govorijo delavci Tovarne investicijske opreme Metalna Maribor

Delavce tovarne investicijske opreme METALNA Maribor smo povprašali, kako ocenjujejo pobudo slovenskih sindikatov, naj bi znašali ob koncu leta najnižji zasluzki 1000 dinarjev mesečno za normalno delo v rednem delovnem času, ter kje, po njihovem mnenju, v delovni organizaciji še obstajajo možnosti, da bi ta cilj čimprej dosegli. Odgovorili so: IVAN NEMEC, PK delavec, zaposlen pri strojnem prerazvajanju; z ženo, ki je tudi zaposlena, preživlja enega otroka; mesečni zasluzki med 1200 in 1300 dinarji ter opravi po 50 do 70 nadur (prvi z leve): „Stališče sindikatov je že pravilno, toda kaj, ko se o tem samo govori,

zelo malo pa naredi! Če pogledate samo moje delovno mesto, lahko vidite, da sem sicer pod streho, ampak vseeno na prostem, stalno na prepihu, opravljam fizično zelo težko delo in – kaj dobim z nadurami vred! Takih, kot sem jaz, pa je pri nas precej. Vem pa, da bi lažje opravljal svoje delo, več naredil in tudi bolje zasluzil, če bi prerazovalnico bolj pametno postavili. Poglejte – naredili so krožno pot, namesto da bi poskrbeli, da bi se žerjav gibal levo in desno, naprej in nazaj. Zato pa imam veliko težje delo in manj naredim, kot bi sicer lahko!”

JOŠIP NOVAK, VK skupinovodja v konstrukcijskem obratu ladijske opreme; z ženinom in svojo „plačo“, ki se giblje med 1700 in 2300 din, odvisno od števila nadur,

preživljata še mater in otroka (drugi z leve): „Mislim, da je bila dolžnost sindikata, da se je postavil na tako stališče. Vprašanje pa je, kakšne so možnosti, da bi povsod dosegli vsaj tisočaka na zaposlenega, pa čeprav ta denar danes zelo malo pomeni. Če pomislim na naše možnosti, bi rekel, da naš obrat dosega svoje, da več ne moremo narediti, dokler organizacija dela in proizvodnje v vseh fazah ne bo bolj „klapala“ kot pa zdaj. Spodrsrljaji in napake te vrste se namreč žal prenašajo in odražajo na neposredno proizvodnjo.”

JOŽE ČUK, obratovodja mehaničnih delavnic, kakor v Metalni imenujejo obrat težke obdelave; osebni dohodek okoli 2800 din; z ženo, ki je v službi, preživljata dva

otroka (tretji z leve): „Pobuda sindikatov se mi zdi utemeljena, predlagana višina 1000 dinarjev pa ni previsoka niti prenizka. Rekel pa bi, da bo ob takih najmanjših zasluzkih težko vzpostaviti in vzdržati pravilno vzmerje glede na zasluzke kvalificiranih delavcev. Možnosti za doseganje boljših rezultatov in s tem tudi višjih zasluzkov pa v našem obratu vidim na dveh straneh. Prvič bi se produktivnost lahko močno popravila, če bi dobili boljše stroje, kajti sedanji so že močno iztrošeni. Glede tega, žal, ni večjih izgledov. Drugič pa bi na naše rezultate lahko precej vplivala pravočasna preskrba z reprodukcijskimi materiali. Ker marsikdaj čakamo nanje, zamujamo pri zaključnih delih in tudi to „pazira“ del našega dohodka.”

LEOPOLD POTOKAR, skupinovodja v mehanskem obratu lahke obdelave, z nadurami vred zasluzki od 1500 do 2000 dinarjev mesečno; z ženo, ki je zaposlena, preživljata enega otroka (desno): „O pobudi sindikatov imam najboljše mnenje, samo prepozno je bila izražena, višina najnižjega zasluzka pa glede na današnjo druginjo prenikzo postavljena. Mislim, da imamo pri nas vseeno nekaj možnosti, da bi nasploh popravili zasluzke, ne le prejemke najnižje kategorije zaposlenih. Priprava dela je v Metalni n. pr. problem že od nekdaj, pa še kar naprej ostaja problematična. Drugič pa bi se vsaj delno dalo izboljšati pogoje dela. Če bi glede tega kaj več naredili, bi tudi učinek moral biti boljši, vsaj jaz tako mislim.”

NE GRE LE ZA ZASLUŽKE, AMPAK TUDI ZA STANDARD

V mariborski tovarni »Metalna« vsak šesti delavec še prejema manj kot tisočaka mesečno ● Napredovati želijo hkrati na vseh področjih osebnega in družbenega standarda, zato ne vedo odgovora, kdaj bo tudi »zadnji delavec« nesel domov vsaj 100 starih jurjev

(Nadaljevanje s 1. strani)

ob koncu leta, ko nam je Izvršni svet SRS dovolil odmrznitev osebnih dohodkov, pa smo zajeli vse strukture zaposlenih ter se zlasti korigirali zasluzke določenih strokovnjakov, ki so znani tudi v svetu, pri nas pa so dotlej imeli zelo nizke zasluzke. Z obema popravkoma pravilnika o delitvi osebnih dohodkov smo si ustvarili nekakšno osnovo, ki z ene strani zagotavlja še kar zadovoljiva razmerja in razpone med posameznimi kategorijami zaposlenih, z druge strani pa – glede na rezultate dela – zaposlenim nudi tudi večjo stimulacijo. Ne rečem, da je naš pravilnik idealen ali da kdaj bo tak. Dejstvo pa je, da se je po obeh

spremembah pravilnika bistveno zmanjšala fluktuacija. Torej smo vsaj v glavnem le prav storili!”

„Opozoril bi, da zasluzka 1000 dinarjev v naši delovni organizaciji ne obravnavamo ločeno od ostalih vprašanj, katerih skupni imenovalcec se izraža v besedi standard.“ je pristavil inž. Srečko Bogovič. „Za nas ni toliko važno, ali delavec zasluzi 1000 dinarjev, ampak je pomembno to, kaj pri tem sicer ima, kakšen je njegov standard. Z drugimi besedami: ob sicer nizki akumulaciji podjetja skušamo postopoma napredovati na vseh ravneh hkrati, od osebnih dohodkov do stanovanj, družbene prehrane in tako naprej. Pri vsem tem moramo držati in sproti dohitevati neko raven, ki bo za-

radi vsega skupaj, ne pa denimo samo zaradi osebnih dohodkov, tolikšna, da bo stalno vezala zaposlene na našo delovno organizacijo, oziroma bi bila vabljliva tudi za morebitne nove delavce.

Rekel bi tudi, da zagotovitev najmanjšega zasluzka 1000 din mesečno na zaposlenega, če bi gledali zgolj na raven osebnega dohodka in pozabljali na vse ostalo, za naše podjetje vsemu navkljub ne bi bila problematična. Ker pa smo se odločili, kot sem že rekel, da bomo kadre drževali na opisani način, zadeva ni tako enostavna in je razrešitev tega vprašanja neposredno odvisna od naših delovnih in poslovnih rezultatov.”

KJE SO KAKŠNE SO MOŽNOSTI?

Po besedah Jožeta Gosnarja je Metalna trenutno v nekakšnem presnavljanju. Medtem ko so razno investicijsko opremo doslej izdelovali predvsem na osnovi naročil etatiističnih struktur, se zdaj vse bolj neposredno obračajo k gospodarstvu. Preko noči tega seveda ni mogoče izpeljati. Zaradi tega zdaj z ene strani zaključujejo že pričeta „stara“ naročila, z druge strani revidirajo že sklenjene, vendar še ne realizirane pogodbe, s tretje strani pa sklepajo nove pogodbe. Z ozirom na stabilizacijo gospodarstva in valutne pretrese ter upoštevanje značaja njihove proizvodnje pa trenutno tudi ne mo-

rejo napovedati, s kakšnimi finančnimi učinki smejo računati letos oziroma v prihodnjem letu. „Od tod tudi naša opreznost oziroma navidezno zapostavljanje sklepa III. konference slovenskih sindikatov glede najmanjšega zasluzka 1000 dinarjev,“ je poudaril Jože Gosnar.

„Kakor že veste, vsak šesti delavec pri nas trenutno zasluzi manj kot tisočaka mesečno,“ je nadaljeval inž. Bogovič. „Gre za ljudi, ki so zaposleni pri raznih pomožnih delih v strokovnih službah, proizvodnji in obratu družbene prehrane. Sicer pa je pri nas tako, da je z veljavnim pravilnikom vsakemu zaposlenemu, če izpolni svojo dolžnost, zagotovljenih najmanj 800 din mesečno. Če upoštevam še gibljivi del, se navedena osnova poveča na povprečnih 850 dinarjev za poprečni učinek in polni delovni čas. Pri takem najnižjem zasluzku in ob omenjenih pogojih je v prvem polletju letos povprečni zasluzek v naši tovarni znašal 1450 dinarjev mesečno na zaposlenega. Dejanski zasluzki in izplačila pa so – z ozirom na precejšnje število nadur, ki jih ne moremo odpraviti pri sedanjih stopnji opremljenosti tovarne – precej višja. Ker ste nas obiskali v zvezi s problematiko najnižjih zasluzkov, bi povedal, da povprečni zasluzek nekvalificiranih delavcev v

FOTO VEST ● FOTO VEST ● FOTO VEST

Jubilej »DONITA«

Delavci kemične industrije „Donit“ Medvode so minul teden proslavili dvojni praznik: 25-letnico obstoja podjetja in 20. obletnico samoupravljanja. Na slovesni seji centralnega delavskega sveta, ki je bila ob tej priložnosti, je direktor podjetja Viktor Meglič seznanil prisotne člane kolektiva in povabljenе goste z razvojem podjetja.

Sedanji „Donit“ je zrased iz majhne delavnice, v kateri je bilo leta 1946 zaposlenih le 25 delavcev, ti pa so proizvedli 37 ton izdelkov na leto. Postopoma je podjetje preraslo v moderno tovarno tesnil in plastičnih mas. Danes je v „Donitu“ zaposlenih nad 800 delavcev, letno pa proizvedejo 14.200 ton izdelkov, v vrednosti 150 milijonov dinarjev. V svojem proizvodnem programu imajo nad 7.000 izdelkov, po njih pa so poznani ne samo doma, temveč tudi na tujih tržiščih. Letos bodo izvozili za nad 2 milijona dolarjev vrednosti svojih izdelkov, od tega dve tretjini na konvertibilno področje.

Ob jubileju so se v kolektivu spomnili tudi svojih najzaslužnejših članov, ki so že dolga leta v delovni skupnosti, in jim na svečani seji delavskega sveta podelili plakete in diplome.

-fr-

TUDI CARINE POD DROBNOGLED!

V prihodnjem 5-letnem obdobju bo razvoj ekonomskih odnosov s tujino nedvomno predstavljal eno od ključnih sestavin naše gospodarske aktivnosti. Po predlogu slovenskih gospodarstvenikov bi ga lahko pospešili zlasti z radikalno odstranitvijo vseh tistih pomanjkljivosti v menjavi s tujino, ki so v dosegednjem obdobju zavirale hitrejšo in učinkovitejšo vključevanje našega gospodarstva v mednarodno delitev dela.

Načelna zahteva, da morajo gospodarske organizacije in banke postati osnovni nosilci iniciativne in aktivnosti v odnosih s tujino, ni več sporna. Da pa bi to zamisel v prihodnjem planškem obdobju lahko uresničili, je treba vgraditi v gospodarski sistem takšne instrumente, ki bodo učinkovito podprli izvoz, utesnili uvoz v realne okvire in zagotovili optimalno regionalno strukturo naše menjave s tujino. Razumljivo, da moramo sprostitev ekonomske menjave s tujino v prihodnjem obdobju planirati v skladu z realnimi možnostmi, na vsak način pa zmanjšati administrativne intervencije na minimum, če si želimo zagotoviti zdravo gospodarsko rast.

V razpravah o ekonomskem sistemu in ekonomskih ukrepih bo zato nujno potrebno tudi kritično osvetliti učinek sedanjega delovanja carin in ugotoviti, kakšen naj bi bil, da bi carinska politika spodbudno vplivala na izvoz in druga gospodarska gibanja ter zaščitila zdrav razvoj gospodarstva. Oblikovati moramo jasna

in enotna stališča zlasti spričo jasno izraženih težej zvezne administracije, da bi carina še nadalje delovala pretežno kot instrument zbiranja sredstev za proračunske potrebe. Da so takšne težnje v federaciji še vedno izrazite, je ne zadnje mogoče presoditi po odporu, ki ga zvezna administracija kaže proti poizkusom reformiranja carinskega sistema v skladu s sodobno vlogo carin kot instrumenta za zaščito gospodarstva.

Po sodbi udeležencev dosedanjih razprav o novi carinski politiki bodo najučinkovitejše orožje pri oblikovanju ustrežnejše carinske politike republiški in pokrajinski programi razvoja, na katerih naj bi, ob upoštevanju novih carinskih sistemov, temeljila tudi naša prihodnja carinska politika. Zato kaže s sprejemom programa družbeno ekonomskega razvoja Slovenije čimbolj pohiteti. V razpravi, kako naj delujejo carine, bo potrebno postreči z argumenti, ki naj opozore predvsem na nevezdržnost carine kot instrumenta za doseganje ravnotežja v plačilni bilanci. Prav tako bo treba izpostaviti ostrejši kritiki določanje carin kot ekonomskega instrumenta pri uravnavanju tečaja domače ali tujih valut. V prihodnje bo nedvomno potrebna večja previdnost pri določanju carin, zlasti v zvezi z dvosmernim delovanjem carin na tečaj in, narobe, delovanjem tečaja na carinsko politiko.

V. K.

inles ribnica

PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

letošnjem letu znaša 998 din, pri čemer je seveda všteto tudi delo v podaljšanem delovnem času.

Glede tega, kako bo v bododče, bi samo tole povedal: trudili se bomo, da bi postopoma, skladno z rezultati dela in gibanjem življenjskih stroškov, naraščali osebni dohoki vseh zaposlenih. Vsaka druga pot bi, po našem prepričanju, slej ali prej vodila k uravnolovki. Tega pa ne čemo!”

Milan GOVEKAR

EXCORRADO

TONIC WATER

Kako v akcijo?

Vsak mora sprejeti svoj del nalog zlasti v »svoji hiši«

Že lep čas smo vsi vprek (na vseh ravneh samoupravnega odločanja) zaposleni s sestavljanjem akcijskih programov za uresničitev 17. seje predsedstva ZKJ. Naloge niso lahke: za vsako ceno smo dolžni zaustaviti nezdravo gospodarsko rast, sicer bomo zašli v resno gospodarsko krizo. In spet se, kakor že ničkolikokrat doslej, zastavlja vprašanje: kako uresničiti načelne dogovore, kako v akcijo?

Eno je takoj jasno: če bomo le s prstom kazali drug na drugega, kar smo počeli doslej, ne bomo napravili ničesar. Če se hočemo resno lotiti dela, moramo natanko vedeti, kaj naj kdo napravi, do kdaj in kaj ukreniti, če naloge ne bo opravil.

Za takšno trdo roko imamo vsa pooblastila. Na 2. kongresu samoupravljalcev so se delegati odločno zavzeli za „kolektivno in osebno odgovornost od zgoraj navzdol“, s čimer naj bi preprečili zvrčanje odgovornosti na tiste, ki so najmanj krivi. Neposrednega odgovora na to zahtevo pa niso slišali. Tisti, ki misli z lastno glavo, tudi ve, zakaj ne! Da bi vzpostavili odgovornost od zgoraj navzdol, je treba zagotoviti mnogo več samostojnosti pri sprejemanju odločitev na vseh področjih življenja, kot jih imajo „samoupravni subjekti“ zdaj, šele nato bomo lahko z vso pravico zahtevali tako osebno kot kolektivno odgovornost, ki je značilnost sodobnega pojmovanja demokracije in politike.

Samostojnost gospodarstva pri sprejemanju odločitev je nedvomno znatno večja, kot je bila kdajkoli doslej, vendar o popolni samostojnosti še ne moramo govoriti. Zato tudi odgovornosti še ni škoda, da kongres ni povedal odgovora na vprašanje, zakaj na sedanji stopnji razvoja naše samoupravne družbe ni možna večja družbena učinkovitost, ki vključuje tudi natančnejšo opredelitev odgovornosti za pobude, odločitve in posledice teh odločitev.

Na sestankih ugotavljamo, da se je treba

resno lotiti dela, še zlasti na gospodarskem področju. Seznan najpomembnejših nalog je sestavljen tako v politiki kot v razvoju družbenega ter ekonomskega sistema, to je, na gospodarski in ideološki fronti. Pri tem zlasti velja pristihniti opozorilom na sestankih organov ZK v republikah: večina jih misli, da morajo največji del nalog opraviti partijski ali državni centri v republikah in mestih. Ko govorimo npr. o nacionalističnih pojavih, čakamo, da bodo „zadevo uredila“ predsedstva, centralni ali mestni komiteji; probleme okrog zmanjšanja investicij naj bi uredila zvezna vlada. Ko bi na primer morali založniški sveti odločiti o primernosti kakšnega dela, čakamo raje na akcijo javnega tožilca – kot da bi bil ta edini varuh naših družbenih norm. In nasprotno, če gre za očitno sovražno dejavnost, o kateri bi upravičeno moralo odločati sodišče, prepustimo to neprijetno delo političnim forumom. Čakanje na akcijo centralnih, republiških ali pokrajinskih organov je v nasprotju z našo usmeritvijo; nedvomno pomeni izgubo samoupranih in demokratičnih dosežkov.

Recept za akcijo je na dlani: vsak mora sprejeti svoj del nalog, zlasti v „svoji hiši“. Omejitve investicij v realne okvire, modernizacija v gospodarstvu, integracije, urejanje državne in finančne discipline je naloga podjetij, komun ali republik. Tudi ideološki boj ni izključna naloga forumov, prav tako pa tudi izvajanje sklepov kongresa samoupravljalcev ni dolžnost samo „pristojnih“ ustanov in posameznikov.

Le če bodo odgovorno delali tisti, ki bo dolžni tako delati že glede na svojo mesto in vlogo v organizaciji združenega dela in v družbi, bomo torej lahko uspešno opravili naloge, ki nas čakajo. Če pa svoje vloge ne bomo tako razumeli, tudi pri sedanjih akcijah za uniritev gospodarstva ne bo pravega učinka. Tega pa ne smemo dovoliti.

V. B.

Razviti trgovino

Skupščina sarajevske gospodarske zbornice je ugotovila, da ima Sarajevo vse pogoje za hitrejši in skladnejši razvoj trgovine in njeno vključevanje v sodobna gibanja na relaciji proizvodnja – promet – potrošnja. V mislih je imela predvsem ustanavljanje velikih trgovskih organizacij, posebno v Sarajevu kot centru republike, ki naj bi bile nosilke razvoja prometa v posameznih strokah na najširšem področju. Organizirati nameravajo veliko trgovsko organizacijo, ki bi skrbelo za razvoj sistema blagovnih hiš na področju vse države in za gradnjo blagovne hiše v Sarajevu, nato močno in veliko organizacijo, ki bi združila proizvodnjo in promet živilsko-kmetijskih proizvodov in ki bi z dolgoročno politiko lahko vplivala na boljše oskrbovanje mesta in okolice, kakor tudi tržišča v celoti. Razen tega nameravajo vse zunanjetrgovinske delovne organizacije usposobiti za prevzem vloge organizatorja enotnega ciklusa blagovnega prometa na relaciji proizvodnja – promet – potrošnja.

Ta zgled bi kazalo posnemati tudi v Ljubljani.

TE DNI SO REKLI

Sekretar sekretariata CK ZKS ANDREJ MARINC izjavi „Delu“:

„Naš akcijski program smo sprejeli po znani brionski predsedstvu ZKJ, ki je pomenil politični dogovor vseh v Jugoslaviji o čimprejšnji in koreniti ustavitvi gospodarskih razmer, od katere je odvisna tudi ustavitve političnih razmer v Jugoslaviji. Zvezni izvršni svet je sprejel nekatere ukrepe, ki pomenijo kompletiranje tistega, kar je sprejel že prejšnji ZIS pod Ribičičevim vodstvom. V Zvezi komunistov moramo te ukrepe odločno podpreti.“

Za zdaj še vedno prevladujejo administrativni ukrepi, se pravi da država uravnava gospodarsko gibanja. Nastopajo pa še novi momenti, da sprejemajo akcijske programe skoraj na vseh ravneh v Jugoslaviji, ker želijo tudi samostojni ukrepi za ustavitve gospodarskih gibanj. Politični dogovor med Brionih se torej že uresničuje. Potemtakem niso imeli prav tisti, ki so trdili, da bomo v Sloveniji brččas ostali osamljeni in da nam naša stabilizacijska prizadevanja ne bodo koristila, če se tega ne bodo resno lotili povsod po Jugoslaviji.

Reči je treba, da so naša prizadevanja naletela na velik odmev v vsej državi, da se stabilizacije resno lotevajo tudi drugod. Zdaj pa je na nas, da dosežemo tudi v Sloveniji sočasno akcijo vseh. Odločno zahtevamo, da povsod, kjer tega še niso storili, sprejmejo akcijske programe, kar bodo sami storili za stabilizacijo gospodarstva in da jih seveda tudi uresničujejo. Člani Zveze komunistov, na kateremkoli položaju se že nahajajo, so odgovorni za uspešen izid te akcije, zlasti pa so za to odgovorni komunisti na vodilnih položajih.

Ponekod so se rezultati že pokazali, drugod jih je manj. Poglavito pa je, da je odpora zdaj že precej manj in da je bil duh Brionov povsod sprejet. Marsikje pa se še vedno upirajo, misleč, da je možno živeti, ne da bi se držali dogovora. Tako upiranje je treba dosledno zlomiti in komunisti so z vztrajnim delovanjem dolžni poskrbeti za uspešno stabilizacijo.

Ob zaostrovanju gospodarskih razmer bodo seveda nastajale težave. Člani Zveze komunistov morajo biti zelo pozorni nanje. Zato je še toliko bolj aktualno, da smo pozorni na žarišča, da vse storimo, še preden bi se razžarela, zlasti v tistih organizacijah združenega dela, ki poslujejo z izgubo ali pa so na meji rentabilnosti. Izpostavljeni bomo seveda pritiskom, ki pa jih je treba vzdržati in ne popustiti, kot se je to zgodilo leta 1967 in 1968.“

D. R.

... v jugoslovanskih sindikatih

Samoupravno sporazumevanje

BOSNA IN HERCEGOVINA

Sindikati BiH se pripravljajo na svojo V. konferenco, na kateri bodo razpravljali o perečih problemih v delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Ta konferenca bo v drugi polovici tega meseca in pričakujejo, da bo sprejela precejšen „paket“ dokumentov, med drugim „izjavo“ o nalogah sindikatov v samoupravnem sporazumevanju.

Konferenca se bo ukvarjala predvsem z nadaljnjim izpolnjevanjem sistema delitve in bo verjetno zavzela kritično stališče do neustreznih rešitev gospodarskega sistema, ki vplivajo tudi na delitev v delovnih organizacijah.

Med pripravami za to konferenco so na raznih sestankih poudarjali, da osebni dohodki delavcev pogosto niso odvisni od njihovega dela oziroma od poslovnih rezultatov podjetij. Zato se dogaja, da so osebni dohodki za enako delo zelo različni – recimo v elektroenergiji za 70 % večji kot v šolah.

Zasluzki delavcev istih poklicev, z enako kvalifikacijo in delovnim stažem se pogosto razlikujejo tudi za 50 %. Tako rekoč praviloma ima elektroinženir v distribuciji oziroma v prenosu električne energije za 500 do 1000 dinarjev višji osebni dohodek od svojih kolegov v podjetjih kovinsko-predelovalne industrije. Ključavničarji v podjetjih elektroenergije pa zaslužijo po 500 dinarjev več kot ključavničarji v kovinski industriji, ali pa v črni metalurgiji.

Na V. konferenci sindikatov BiH, ki bo v Tuzli, bodo zato zahtevali, da se te anomalije ukinejo in da se z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi določijo enotna merila za vrednotenje dela in da se opredeli tudi najnižji še sprejemljivi osebni dohodek zaposlenih v višini, ki bo zagotavljala njihovo socialno varnost in stabilnost.

DUNAJ ZA IZBOLJŠANJE DELOVNIH IN ŽIVLJENJSKIH RAZMER TUJIH DELAVCEV

Obljube obetajoče, dejanja neznatna

V zadnji številki našega tednika ste lahko prebrali na 6. strani, da število jugoslovanskih delavcev v Avstriji narašča in da jih je največ na Dunaju. Zato povzemamo v tem sestavku nekatere ugotovitve državnega sekretariata za zunanje zadeve, po katerih se pristojne oblasti v avstrijskem glavnem mestu zavedajo svojega deleža, ki ga morajo prispevati za izboljšanje delovnih in življenjskih razmer tujim delavcem na Dunaju. Obljubile so vrsto ukrepov za tako imenovano integracijo tujih delavcev z domačim prebivalstvom, žal pa je v glavnem ostalo le pri obljubah ...

Hiter razcvet dunajskega gospodarstva povzroča že od leta 1962 potrebo po zaposlovanju delavcev iz tujine. Zadnja tri leta se število tujih delavcev na Dunaju povečuje letno za okrog 30 % in v lanskoli polni sezoni je bilo na Dunaju registriranih

več kot 50.000 tujih delavcev. Kakor smo že poročali, je bilo letos v maju v avstrijskem glavnem mestu zaposlenih 48.000 jugoslovanskih delavcev, ki so imeli ustrezna delovna dovoljenja; poleg teh pa trdijo predstavniki oblastnih organov, da

je še okrog 15.000 naših delavcev, ki nimajo takega dovoljenja.

Dunajski župan Feliks Slavik je v začetku letošnjega leta poudaril, da je priliv tujih delavcev predvsem potreba in korist Dunaja in njegovega gospodarstva. Napovedal je organizirano akcijo, ki naj bi odpravila številne pojave neprimerne odnosa domačinov do delavcev iz tujine in zlasti razine oblike njihovega izkoriščanja.

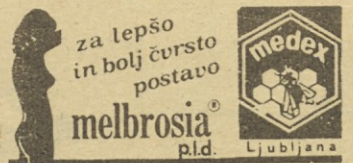
Program za izboljšanje delovnih in življenjskih razmer tujih delavcev – in predvsem tudi naših, ker so v absolutni večini – na Dunaju podurja njihovo integracijo z domačim prebivalstvom. Gospod Slavik je napovedal vrsto ukrepov, s katerimi se bo izboljšal odnos domačinov do tujih delavcev, s katerimi bodo prišli tuji delavci do primernih stanovanj in do možnosti za kulturno udejstvovanje in rekreacijo. Ustanovili so posebno komisijo za integracijo tujih delavcev, ki ji predseduje sam župan. Zato v njegove napovedi spočetka tudi nihče ni dvomil.

Ker so pretekli od napovedanih ukrepov že meseci, dejanj pa, ki bi izpričala resnost napovedi, ni nobenih, so predstavniki našega državnega sekretariata za zunanje zadeve konec aprila obiskali dr. Skopalika, načelnika oddelka za gospodarstvo in načrtovanje Dunaja. Ta je povedal dosti bolj uresničljive zanimivosti o programu tako imenovane socialne integracije tujih delavcev z domačim prebivalstvom. Odpreti nameravajo poseben informativni center, v katerem bi nekaj delavcev nudilo našim delavcem najnujnejše podatke o delovnih pogojih, zasluzkah, pravicah zaposlenih in vzdrževali tudi stalne stike z delodajalci. Za izboljšanje stanovanjskih razmer se na Dunaju niso odločili za gradnjo posebnih naselij, saj so jim znane slabe posledice takih mestnih četrti iz ZR Nemčije, v katerih so možnosti za zblíževanje stanovalcev s prebivalci v drugih četrtih zelo majhne. Zato bodo s posredovanjem omenjenega centra našim delavcem predvsem nudili točne podatke, kje so prosta stanovanja in pod kakšnimi pogoji.

Kot poseben vidik socialne integracije tujih delavcev z domačim prebivalstvom razvijajo na Dunaju možnost olajšav za pridobitev avstrijskega državljanstva. Kaže pa, da ta varianta ne obeta veliko, saj po uradnih avstrijskih podatkih le

okrog 160 Jugoslovancev vsako leto zaprosi za avstrijsko državljanstvo; in še med temi so zvečne ljudje, ki živijo v tej sosednji državi že desetletja, nimajo pa še urejenega državljanstva. Čeprav število ni zaskrbljujoče, pa je vendarle treba spoznati težo in pomen odločitve zlasti dunajske občine za celovito integracijo, tudi z olajšavami za pridobitev avstrijskega državljanstva!

Po podatkih državnega sekretariata za zunanje zadeve Dunajčani še niso uresničili niti ene točke svojega programa za pomoč tujim delavcem. Čeprav samo dunajska občina zaposluje na primer več kot 2.000 jugoslovanskih delavcev, še ni storila ničesar, da bi se izboljšale stanovanjske razmere naših delavcev ali izboljšale njihove delovne razmere. Vse rešitve ali večino dosedanjih rešitev

v odnosih med delodajalci in zaposlenimi tujimi delavci so izbrili avstrijski sindikati, ki pri svojem delu tesno sodelujejo z Zvezo sindikatov Jugoslavije.

Čeprav je dr. Skopalik zagotovil polno razumevanje dunajske občine za želje tujih delavcev glede njihovega kulturnega, zabavnega in športnega življenja in čeprav je obljubil ustrezne prostore in igrišča, prihajajo od oblastvenih organov sporočila, da je celoten kompleks skrbi za tuje delavce treba še temeljito analizirati in predvsem raziskati „komplcirane pravne osnove“ takšne skrbi zanje.

Očitno je torej, da so vse dosežanje obljube obetajoče; škoda je le, da so dosedanja dejanja, ki pomenijo izpolnjevanje obljubljenega, prav neznatna ...!

D. R.

O standardu objektivno!

Ob razpravi o dolžini delovne dobe je moč slišati sodbo, da vse podatke o upokojencih in pokojninah pripravljajo v zveznem zavodu za socialno zavarovanje v nekoliko popolnoma različnih variantah. Vse je odvisno od naročnika analize. Če je naročnik npr. vlada, ji nudijo podatke, iz katerih izhaja, da je popolnoma nerealno skrajševati delovno dobo. Če pa iste podatke zahteva sindikat, jih morajo predstaviti tako, da iz njih izhaja nujnost skrajšanja delovne dobe. Vse to pa zaradi tega, ker pri nas še vedno najprej o nekem vprašanju sprejemamo stališča, potem pa zahtevamo podatke, ki naj ta stališča opravičijo. Zaradi takih razmer je toliko bolj pomembna nedavna ustanovitev instituta za spremljanje življenjskega standarda, ki bo javnosti sporočal točne podatke.

PODOBE NAŠEGA ČASA

— Ti ga je še kaj ostalo?
 — Tri dni! Prihranil sem jih za smučanje.
 — Potem to pomeni, da si prišel v službo, ne?
 — Ja, seveda! Z današnjim dnevem sem spet z dušo in srcem na razpolago „Našemu dobremu ljudstvu.“
 — Imenitno. Si prišel k meni po teme ali zaradi česa drugega?
 — Tem imam na kupe, ne boj se! Po morju plava nafta, zakaj gori naša obala, posledice letošnje suše, začela se je spet sezona vlomov na celi, pogнали so jurčki in še druge take.
 — A kaj je potlej? vpraša urednik zaskrbeljeno.
 — Vse to je le najno mašilo, če ne bom dobil kaj drugega pod roke. Spočiti sem, veš, in bi rad malo razburkal duhove. Žre me, da nas ljudje ne berejo več tako radi kot pred leti, ali pa nas le grizejo. Kaj ko bi vrgli kakšno bombo v javnost? !
 — Najprej pa moram seveda vedeti, kakšna je situacija. Vidiš, to je, nič drugega.
 — Aha. Lepo, že lepo, da si poln ognja, ampak jaz sem bolj za to, da bi naša barčica plula v mirni vodi...
 — Zdaj, ko je toliko gosti?
 — Naj jih ogledajo drugi, zakaj mi, če nam nihče nič noče? ! Jaz sem za takšne

teme, kot si mi jih doslej nosil na mizo: o zastrupljenem zraku nad našimi mesti, o škodi v Suhi krajini zaradi medvedov in divjih prašičev, o onesnaženi Krki in zdaj, o je jesen, tudi še, kako je z ozimnico in po čem je kurjava. Vidiš, take!
 — To, dragi urednik, pa niso več mrzle teme.
 — Zakaj ne?
 — Dnevnik spet pišejo o cenah sladkorja, olja, masti,

ljudje menda prej vedeli, da bo devalvacija, je nastala ogromna družbena škoda. Ne smemo se igrati z ognjem.
 — So koga prijeli?
 — Ne, to ne!
 — No, potem tudi nas ne bi.
 — Hm! To, kar si rekel, pa res ni od muh. Kaj imaš še za bregom?
 — Učili so me, da sporočilo o tem, kako je pes

— No, ali ni to imenitna tema!? Jaz bi jo zagrabil z obema rokama, če bi bil na tvojem mestu.
 — Tema že — kot kost za naklado. Ampak kakšen bo rezultat?
 — Ja, obsodba, ne?
 — Pa če bodo spet obsodili sistem?
 — Kakšna pa je razlika? Človek ali sistem; glavno je, da je nekdo kriv in sedi, ne?!
 — Velika razlika. Če je kriv sistem, človek se naprej živi v vili in sedi v mercedesu, če pa je kriv človek, gre res sedet, posebno še, če si ne zna pomagati in če se zanj nihče ne potegne.
 — Pa to napišimo! To bo bomba!
 — Ja, bomba, na katero bomo sami sedli. Kar piši, ampak ne zame, se pravi, za list „Naše dobro ljudstvo“.
 — Kaj pa naj potlej pišem?
 — Najprej se lepo umiri, še ves si razgret, saj takšne vročine kot letos ni bilo že sto let, nato pa kot vsako jesen: o vsem, o čemer se govori na sestankih. Tudi še naprej imaš proste roke za na teren in iste vire: sodišče, zavod za raziskavo tržišča, zavod za produktivnost dela, propagandne oddelke v podjetjih, inšpekcije, če koga poznaš, službo družbenega knjigovodstva, če ti bodo pokazali interne podatke, in druge ustrezne institucije. Sicer pa, kaj bi ti pravil, saj nisi šele prišel k nam! Vire imaš torej iste, ljudi poznaš, rutino si si pridobil, ne bo ti težko. Glavo pokonci in veselo na delo!
 VINKO BLATNIK

VROČE TEME

prevozov, bencina...
 — Kako pišejo? Oprosti, ne berem konkurence. Večno ista pesem, do grla sem obložen s funkcijami. Med nama: vse mi gre že nekam na jetra, še najraje bi presedlal kam v gospodarstvo, ampak ne kamorkoli: kam v miren kot.
 — Pišejo, da se hrane nikakor ne sme podražiti?
 — O, potem bodo šle cene res gor, reče urednik otožno.
 — Kaj ko bi mi to napovedali!? se razvname novinar. — To bi bila bomba. Zakaj moramo kar naprej pisati v rokavicah?
 — Si ob pamet!? Kaj pa, če izbruhne potrošniška mrzlica. Saj veš, kako so te stvari nevarne. Zato, ker so

ugriznil človeka, ni takšna vest, ki bi jo ljudje radi prebrali. Če se pa napiše ČLOVEK UGRIZNIL PSA, bo vsak poskočil.
 — Kaj misliš s tem?
 — Na afero „Kemija-impex“. Kaj ko bi napisal članek z naslovom: SODNIK OBSODIL SISTEM, ZATO KRIVCI LE POGOJNO.
 — Neokusno! Mislim tudi, da bi je ne zvozili brez tiskovne. Zakaj po nepotrebem drezati v sršenje gnezdo, če pa pasji lajež še nikoli ni zaustavil karavane. Vedno je tako: zatrese se gora, rodi se miš! To bi pa po vseh teh letih praskanja po papirjih menda že lahko vedel, ne?! Zdaj se na primer veliko piše o piranski aferi...

POTROŠNIKI!

Sedaj je čas, da se oskrbite s KURJAVO za zimo. **PREMOG** in **DRVA** lahko naročite v naših poslovalnicah v Janševi ulici, Šentvidu in Stožicah ali prodajnem oddelku na Celovski cesti 53.

KURIVOPRODAJA LJUBLJANA, NA JAMI 10

Kmečka računica

Pobiranje denarja za parkiranje avtomobilov je čedalje bolj v modi. Splača se. Denar kar leti!
 ● Skubijo te tako rekoč že vsepovsod. No... da bi v času parkiranja vsaj skrbeli za varnost tvojega vozila! Toda... kje pa! Komu se pa to ljubi? In kdo bo tako neumen, da bo prevzel tako veliko in tvegano odgovornost?
 ● Treba je le napisati na tla bele črte, da je na parkiranem prostoru red — in čim več avtomobilov — in čim prej začeti s skubljenjem.
 ● Včasih si dal za parkiranje najmanj dva dinarja. In, da je cena še bolj zabeljena: dva dinarja za dve ali največ tri ure!
 ● Kljub vsemu bi bilo vse skupaj še nekako znosno, če bi inkasanti na parkirnih prostorih spoštovali pravila oziroma navodila svojih predpostavljajenih.
 ● Pa jih ne! Zdi se namreč, kot da bi bili njihovi osebni dohodki odvisni samo od pobranega denarja.
 ● Včeraj sem na primer pustil svoje vozilo v Ljubljani na parkirnem prostoru pri hotelu Turist. Tu velja tarifa dva dinarja za tri ure. Prišel sem ob pol enajstih dopoldan in se odpeljal nekaj minut čez eno. Za manj kot tri ure parkiranja sem moral odšteti štiri dinarje. Čisto preprosto: dva, ko sem prišel, in dva, ko sem odšel. Inkasant me je želel prepričati, da sem parkirjal več kot tri ure. Na listek je celo zapisal, da sem pripeljal na parkirni prostor že ob desetih. Ni me prepričal. Oskubil pa me je le za štiri nove dinarčke.
 ● Ni kaj reči: tale kmečka računica res ni tako neumna! Prinaša precej večji dohodek od planiranega. Pa še truditi se ti ni potrebno ne vem kako. Imeti moraš le malce dolg jezik in po možnosti odločen nastop.
 ● In, če imaš povrhu opravka še s pametnimi ljudmi, potlej sploh nimaš problemov. Namesto dva računata enostavno štiri dinarje, pa basta! Človek jih bo odštel in se za tako „malenkost“ ne bo preprial.
 ● Zares... vse skupaj je čisto preprosto. Ni tako neumna tale kmečka računica. Mar ne...?

»SE VINCE RUMENO NAM SMEJA...«

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani je odprt že 17. mednarodni sejem vin, žganih pijač in sadnih sokov ● Obenem pa 6. specializirani sejem gostinske, turistične, kletarske in vinogradniške opreme ● 360 razstavljalcev iz 62 držav, od tega 132 domačih

Ni še minil mesec, ko je v vseh prostorih Gospodarskega razstavišča brnelo v razstavljenih elektronskih možganih. Te dni brni po možganih obiskovalcev vinskega sejma. Pa saj ni čudno. Toliko vrst vina se ponuja na pokušnjo. Kdo bi le zaupal ocenjevalcem. Tako radi smo pri tej stvari nejeverni Tomaži. Vsak hoče sam ocenjevati. Zelo naporno delo je to, v mnogih glavah, rdečih od napa, kar hrumi. Verjemite, nekateri tudi omagajo.

Hala A in C je namenjena proizvajalcem vin, žganih pijač in sadnih sokov. Obiskovalci v njej vsi nekam hitijo. Bežni pogledi po razstavnih predmetih. Bolj mimogrede. Čeprav, treba je priznati, so se nekateri razstavljalci zelo potrudili in skušali biti originalni. Kot bele vrane pa so bili tisti, ki so se s katalogom v rokah počasi pomikali skozi razstavo.

Za večino je bila prva postaja ob dolgem pultu v hali A:

„Dajte nam španskega — črnega!“ „Žal, za danes ga je zmanjkalo.“ „Ampak, hudiča! Tega moram pokusiti. Bom pa dopust vzela.“ Gneča

okrog pulta je bila čedalje gostejša in glasnejša. „Dajte mi francoskega, belega seveda!“ „Zlatoga mi dajte! Vi, vi, slišite, tistega z zlato kolajno!“ „Janez, če hočeš dobro oceniti vino, ga moraš izpljunuti, pravijo degustatorji, ha, ha!“ „Tepec! Kar ti ga daj. Veš, da je ta po dobre tri jurje liter.“ Taki in podobni pogovori in vzkliki so se slišali ob praznjenju steklenic, namenjenih za pokušnjo.

Pravzaprav so bili najbolj redki tisti, ki so si še v hali D in v Jurčku ogledali stroje in gostinsko opremo.

Večina obiskovalcev se je po prvi postaji pri pokušanju razlezla po zabaviščnem prostoru, ki so ga pripravili gostinci. Prek 6000 sedežev ima ta restavracija. In proti večeru, ko se oglasijo še muzike, je težko dobiti kaj praznega. Ena od največjih pomanjkljivosti Gospodarskega razstavišča, da nima dovolj praktičnih prostorov, tokrat ni prišla do izraza. Večina pametnih soferjev je prišla peš.

TEKST IN FOTO: ANDREJ AGNIC

Patentični paviljonček Goriških brd v primorskem slogu. Tudi s svojimi vini lahko zadovoljni, od starih poslanih vzorcev, so dobili kar tri zlate kolajne

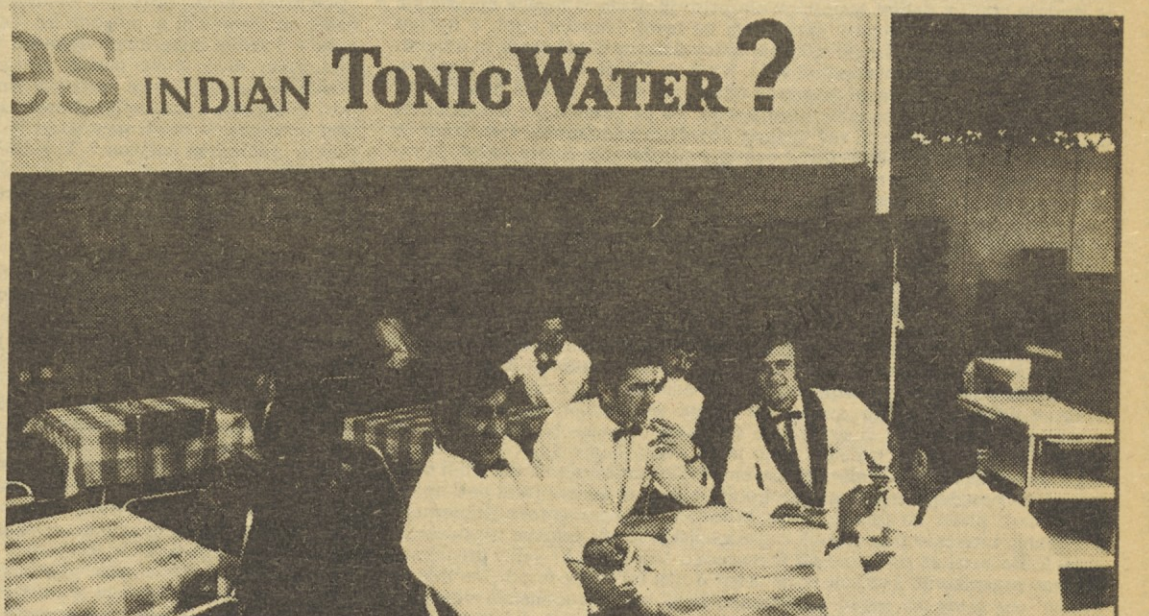
Za ženske pravijo, da so radovedne. Da to drži, se je pokazalo tudi pri pokušnji vin. Če bi hotel biti malo zloben, bi celo trdil, da so bile v večini.

Majhna izjema. Tovarna Dana iz Mirne, oziroma dekleta preoblečena v mornarje, so kar v paviljonu postregla s pijačo. In to zastoj.

Čudno! Ali pa morda tudi ne. Dva zabaviščna prostora, eden poleg drugega. Prvi, Rubinov, drugi od avtokampa z Ježice. Pri prvem so se natakarji znojili, ko so hoteli ustreči vsem gostom. V drugem so za mizami sedeli skoraj le natakarji.

Čudno! Ali pa morda tudi ne. Dva zabaviščna prostora, eden poleg drugega. Prvi, Rubinov, drugi od avtokampa z Ježice. Pri prvem so se natakarji znojili, ko so hoteli ustreči vsem gostom. V drugem so za mizami sedeli skoraj le natakarji.

POLITIČNA JESEN

Programi dela družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih institucij v Sloveniji napovedujejo, da bo naša letošnja politična jesen dokaj delovna in pestra. Roki za izvršitev posameznih nalog so kratki, zato ni čudno, da družbeno in politično delo tudi v vročem avgustu ni zamrlo. Naloge, ki jih bo treba opraviti jeseni, pa lahko mirne vesti prištejemo med najzahtevnejše v zadnjih letih.

Ena takšnih je nedvomno uskladitev republiške ustave z zvezo v vseh tistih določilih, kjer se zdaj obe ustavi vsebinsko razlikujeta ali si celo nasprotujeta. To nalogo naj bi po načrtu republiške skupščine opravili do konca oktobra, nato pa se lotili druge faze ustavnih sprememb, v kateri naj bi opredelili mesto in vlogo delovnih ljudi in združenega dela na občinski in republiški ravni.

Letos bomo razen tega v Sloveniji sprejeli koncept dolgoročnega razvoja naše republike kakor tudi srednjeročni načrt razvoja. Oba dokumenta bo treba sestaviti na osnovi novega mesta in vloge republike v jugoslovanski skupnosti narodov in narodnosti in, razumljivo, ob upoštevanju samoupravnih dogovorov vseh gospodarskih in družbenih dejavnikov o usmerjenosti naše nadaljnje gospodarske rasti in družbene poti. Ta naloga ne bo lahka, še zlasti zato ne, ker jo bomo uresničevali prav v času prvih učinkov restriktivnih gospodarskih in družbenih ukrepov, ki jih je uzakonila zvezna skupščina zadnje dni julija. Marsikatero investicijo, ki smo jo doslej trmoglavo vpisovali v družbene načrte razvoja, bo treba črtati, marsikatero bilančno postavko pa bistveno znižati.

Tudi Zvezo komunistov Slovenije, ne le najvišje republiške samoupravne institucije, čaka jeseni veliko dela. Tako pripravila centralni komite ZKS poseben plenum o problemih samoupravljanja v organizacijah združenega dela, s čigar pomočjo naj bi pospešili uveljavljanje 21., 22. in 23. ustavnega amandmaja v našem samoupravnem in družbenem življenju. Razen tega pripravlja CK ZKS 3. sejo konference, na kateri bodo kritično spregovorili o vzrokih socialnih razlik v naši družbi in o nalogah komunistov pri prepredčevanju razslojevanja slovenske družbe na račun različne razvitenosti posameznih predelov Slovenije, slabe davčne politike, privilegijev, monopolnega položaja posameznih delovnih organizacij in drugih družbeno škodljivih pojavov. Nedvomno bodo ugotovitve in sklepi konference ZKS bistveno vplivali tako na končno besedilo srednjeročnega kakor tudi dolgoročnega razvoja Slovenije.

Prav to – večjo socialno varnost in več samoupravnega reda v našem družbenem življenju – pa je tisto, od česar si delovni ljudje pri svojih proizvodnih in družbenih prizadevanjih največ obetajo.

V. B.

VELEBLAGOVNICA

nama

- priporoča potrošnikom hiter, sodoben in cenen nakup vseh potrebščin za sebe, za družino, za dom in za gospodinjstvo
- potrošnikom nudi blago na obročno odplačevanje
- za tuje kupce je v hiši menjalnica

LJUBLJANA

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:

- TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2
- BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO, Ljubljana, Wolfova 1
- KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7
- BLAGOVNICA NAMA, Škofja Loka
- BLAGOVNICA NAMA, Kočevje

PRIZADEVANJA ZA IZBOLJŠANJE PREDŠOLSKEGA VARSTVA V ZASAVJU

Kmalu tri nove ustanove

Značilnost sedanjih prizadevanj za izboljšanje predšolskega varstva v Zasavju je vse večja družbena skrb za to, da bi dobili prostor v njih vsaj malčki zaposlenih mater, čeprav bo seveda poteklo še nekaj let do uresničitve tega cilja. Ustanovitev temeljne skupnosti otroškega varstva v Litiji, Zagorju ob Savi in Trbovljah je že pokazala prve uspehe. Ti samouprav-

spevali Investicijski biroji in s tem izpolnili obljubo kolektiva in samoupravnih organov, da bodo prispevali svoj delež za te namene. Hkrati so v središču revirjev začeli graditi še eno varstveno ustanovo, ki bo predvidoma dograjena najkasneje do pomladi. Novo, sodobno ustanovo zidajo tudi v Zagorju ob Savi. Pravijo, da jo bodo izročili svojemu namenu do letošnjega praznika republike. V njej bo prostora za okrog 130 otrok, uredili pa bodo tudi otroške jasli in centralno mlečno kuhinjo. Načrtov za novo varstveno ustanovo so se lotili tudi v Hrastniku, kjer so se odločili za montažno ustanovo.

V vseh štirih novih varstvenih ustanovah bodo sprejeli najmanj 300 malčkov, kar je v Zasavju nedvomno velik napredek, saj doslej še nikoli po vojni niso dogradili in usposobili toliko varstvenih ustanov naenkrat.

Seveda pa nekateri problemi na tem področju še zahtevajo temeljite pozornosti. V Zasavju je premalo otroških jasli, premalo prostorov za dojenčke v starosti od enega do treh let, kar seveda najbolj občutijo matere samohranilke, ki jih v Zasavju ni tako malo. Razen tega pa bo treba pripraviti vse potrebno, da bi vsaj v večjih ustanovah našli možnosti in vključili otroke v celodnevno varstvo. Uspehi, ki so jih bili lani dosegli v teh ustanovah, naravnost opozarjajo na to, da v revirjih ne bi smeli zanemariti preučevanja pogojev za to, da bi v vsaki osemletki ali osnovni šoli imeli vsaj dve ali tri varstvene ustanove tako za učence nižjih kot za dijake višjih razredov.

-m-

ni organi so že v prvem letu svojega delovanja bistveno premaknili stvari naprej, lotili so se tudi preučevanja potreb po nadaljnjih oblikah organiziranega varstva, zahtevne delovne programe pa bodo hitreje in laže uresničili ob splošni podpori vseh občanov in delovnih ljudi.

Letos poleti so v Trbovljah izročili svojemu namenu prvo sodobnejšo otroško varstveno ustanovo. Sredstva zanjo so pri-

Hotel sem se odpeljati, ko me je mož postavil opozoril, da moram prej poravnati še račun. Račun za napačno parkiranje!

Ni in ni mi šlo v glavo, da moram plačevati tuje račune. Verjetno sem bil preveč razburjen. Zato sem odšel petnajst tisočakov, seveda starih, in se prijazno poslovil. Le kaj je to v primerjavi s tem, da imam spet svoj avto in, da mi ni potrebno več peščitii!

UL

druga, kot da čakam. Čakam in peščim. In preiščujem, kako je bilo nekoč vse enostavno, ko sem še imel svoj avto.

Dnevi so tekli. Zelo počasi. Ko je bil teden naokoli je zabnel telefon: „Vaš avto smo našli v bratski republiki. Čimprej pridite ponj!“

Že naslednji dan sem presrečen stal ob svojem avtomobilu. Bil je nepoškodovan. In sploh vse je bilo na svojem mestu.

Na hitro in nepričakovano, kot se običajno zgodijo vse velike stvari. Ko sem se želel odpeljati, sem ugotovil, da moje ropotuljice, ki mi je že dve leti tako zvesto služila, enostavno ni več.

Dogodek sem prijavi. In potlej mi seveda ni preostalo

S KAMERO NAKROG

100 ŽENSK NA TRIGLAVU

Menda ni Slovenca, ki v njem ne bi tlela skrita želja, vsaj enkrat v življenju stopiti na streho Jugoslavije, 2863 m visoki Triglav. Mnogi se za to, nikoli ne prenaporno in prezahtevno pot odločajo sami, številni pa se priključijo izletom v organizaciji planinskih društev, sindikalnih organizacij in še drugih organizatorjev. Taki množični pohodi so postali še zlasti moderni, od uredništva Tedenske tribune vsako prvo soboto in nedeljo v septembru popelje na Triglav po 100 žensk. Na sliki: tudi letošnje pripadnice ženske stotnije so bile deležne triglavskega planinskega krsta z vrvo in pa krepilno vodnikovo dlanko po zadnji plati. – FOTO: MILAN GOVEKAR

Najdražji ljubljanski lokal?

Borštnikov trg v Ljubljani obkrožajo hiše, ki jih je, vsaj nekatere, močno načel zob-časa. Toda, ne glede na to, da se na primer za „hišo“, kateri je bila še nedavno delavnica za vulkanizacijo (na naši sliki levo) množično sprašujejo, od kod ji pravzaprav še toliko moči, da lahko kljub najbolj rahlim sunkom vetra, so ljubljanski urbanisti enoglasno sklenili: dobo Borštnikovega trga je treba ohraniti! Pa naj stane, kar hoče, bi lahko dodali. Torej v sanacijski načrt je vključena tudi podrtja na našem posrednem (levo), ki stoji (točneje: se ne vama maje) tik ob gostilni Lipica (desno), tako rekoč sredi Igriske ulice. Baje je v njej predviden nov gostinski lokal. Je to res, se nam obeta na Borštnikovem trgu eden najdražjih lokalov v Ljubljani? Prav zares, kot da ne bi vedeli, kam z denarjem. Pa res ne vemo, kam njim?! Eno je gotovo: nekateri že vedo!

A. U.

VEČINSKO NAČELO LE V TEMELJNI ORGANIZACIJI ZDRUŽENEGA DELA

Pred uveljavitvijo ustavnih amandmajev XXI in XXII je celotna organizacija združenega dela temeljila na načelu totalne organizacije, za katero je značilno, da združuje vse štiri poslovne cilje (proizvodno, sredstva, trg in razvoj). Temu načelu so bili predrejeni tudi drugi vidiki organizacije, kar se je izražalo zlasti v delitvi samoupravnih pristojnosti med organe upravljanja na ravni podjetja in organe upravljanja na ravni delovnih enot, v načinu sprejemanja statuta in drugih splošnih aktov delovne organizacije in drugod. Uveljavljanje ustavnih dopolnil XXI, XXII. in XXIII. amandmaja v prakso združenega dela pa pomeni postopen odmik od načela totalne organizacije in uveljavitev načela parcialne organizacije. To pa pomeni, da izhodišče za oblikovanje organizacije ni več vnaprej določeno združevanje vseh štirih žez prej omenjenih poslovnih smotrov oziroma združevanje celote zadev, ki zadevajo določeni poslovni smoter, marveč združevanje le tistih poslovnih smotrov oziroma v tistem obsegu, katerega združitev je v interesu temeljnih organizacij združenega dela. Ta sprememba v izhodišču za opredelitev organizacije poleg drugih v ustavnih dopolnilih jasno opredeljenih razlogov pogojuje zahtevo po bistveno drugače opredeljenih organizacijskih poteh za sprejemanje določenih samoupravnih odločitev, kot smo je bili vajeni v dosedanjih samoupravnih praksah.

V zvezi z obravnavanim vprašanjem si oglejmo nekatere praktične spremembe, ki jih bo skladno z zgornjim izhodiščem, utemljenim na ustavnih dopolnilih, potrebno uveljaviti v našo samoupravno prakso. V pretekli in sedanjih obstoječi samoupravni praksi delovnih organizacij vse samoupravne odločitve, ki jih sprejemajo organi upravljanja na ravni delovne organizacije oziroma ki se sprejemajo v delovni organizaciji neposredno, temeljijo na „večinskem načelu“. Zato je ob uveljavljanju določil XV. ustavnega amandmaja, ki so zadevale bistveno večjo samostojnost delovnih organizacij pri opredeljevanju organizacijskih oblik in organizacijskih poti upravljanja, tudi prišlo do iskanja novih kriterijev, ki naj zagotovo primernejše zastopanje interesov posameznih organizacijskih delov delovne organizacije. Najsi je šlo torej za posredno ali neposredno odločitev, ki sodi v pristojnost delovne organizacije kot celote, je sklep o njej bil sprjet le po „večinskem načelu“ ne glede na organ upravljanja, ki je bil za posamezno odločitev pristojen. Pri tem pa so bili interesi organizacijskih delov delovne organizacije potisnjeni v ozadje, oziroma skozi sprejet sklep velikokrat neupošte-

vani. V takih razmerah so interesi delovnih enot – interesi delovnih skupnosti teh enot – bili zanemarjeni, potisnjeni v ozadje, kar je hromilo razvoj samoupravnih odnosov v združenem delu, povzročalo številne konflikte znotraj delovne organizacije. Vse to so izrabljali zastopniki stališč, da je upravljanje nujno potrebno centralizirati, da decentralizacija samoupravljanja ob integraciji ni mogoča itd. Obravnavani problemi so se kazali zlasti pereče v večini integriranih delovnih organizacij, v katerih so delavci v organizacijskih delih novo nastale integracije iz svoje pretekle samoupravne prakse že spoznali svoje temeljne samoupravne pravice, ki pa so jim bile v novi integraciji v razvitejših ekonomskih in organizacijskih razmerah velikokrat odtujene. V novih samoupravnih razmerah pa so se največkrat srečevali prav z „večinskim načelom“, ki je onemogočalo uveljavljanje interesov organizacijskega dela, saj je ta v delovni skupnosti organizacijske enote izoblikovan interes bil velikokrat preigran s taktiko centra podjetja, ki je kot orožje uporabljal večinsko načelo.

Z uveljavljanjem ustavnih dopolnil vidim postopno zmanjševanje uporabe „večinskega načela“, saj bi se to po mojem mnenju lahko uporabljalo le na ravni temeljne organizacije združenega dela. Nadaljnja uporaba „večinskega načela“ pri sprejemanju samoupravnih odločitev v temeljni organizaciji združenega dela ne odpira nekih širših problemov, saj v temeljni organizaciji združenega dela praviloma ne nastopajo neki od nje še ožji organizirani interesi delavcev. Glede na intencijo ustavnih dopolnil pa lahko sklepamo, da na ravni delovne organizacije (take delovne organizacije, ki ima v svoji sestavi več temeljnih organizacij združenega dela) uporaba „večinskega načela“ pri sprejemanju samoupravnih določitev ni več primerna. Vse zadeve oziroma poslovni smotri, ki jih temeljne organizacije združenega dela skladno s svojim interesom v celoti ali deloma združujejo na ravni delovne organizacije in v ta namen pravzaprav tudi ustanove delovno organizacijo (samoupravni sporazum o integraciji oziroma o ustanovitvi delovne organizacije) so takšne, da jih ne bi bilo mogoče sprejemati z uporabo „večinskega načela“ (odločitev je sprejeta, če je zanj glasovala večina članov organa upravljanja podjetja), marveč le po načelu svobodne odločitve vsake temeljne organizacije združenega dela, ki jo le-ta posreduje prek svojega predstavnika v organu upravljanja delovne organizacije kot celote. Menim, da bomo morali v samo-

upravno prakso delovnih organizacij vplesti podobne osnove za sprejemanje odločitev, kot smo jih zapisali v ustavni dopolnila glede odločanja v organizaciji federacije (v katerih se enakopravnost narodov in narodnosti izraža tudi s pravico samostojnega pristopa k posamezni predlagani odločitvi).

Skladno s tem razmišljanjem je tudi sprejem samoupravnih splošnih aktov (za katere je primerno skupno oblikovanje za vse temeljne organizacije združenega dela v določeni delovni organizaciji) odločitev, ki zadeva avtonomno sprejem – pristop vsake temeljne organizacije združenega dela. To pa pomeni, da statut podjetja ne more biti uveljavljen vse dotlej, dokler ga sprejmejo vse temeljne organizacije združenega dela oziroma vsaka izmed njih. Le tako sprejet statut bo obvezoval delavce v vseh temeljnih organizacijah združenega dela v sestavi delovne organizacije k skupno dogovorjenemu ravnanju. Enako bi lahko ugotovili tudi za sprejem drugih samoupravnih splošnih aktov. Seveda bo navedeni postopek sprejemanja samoupravnih splošnih aktov mnogo zahtevnejši. Odstranil pa bo tudi potrebo po pretekli kritiki, ki je bila velikokrat naslovljena na uveljavljen postopek oblikovanja in sprejemanja samoupravnih splošnih aktov; le-ti so se oblikovali in sprejemali v izredno ozkem krogu članov delovne skupnosti, tako da pa tudi nekdo kar večina članov delovne skupnosti z akti ni bila seznanjena, da so bili v njih uveljavljeni predvsem interesi ožjih skupin podjetja itd.

Cep ravno direktno, določila ustavnih amandmajev torej zadevajo tudi sprejemne podlag, na katerih temelji samoupravno odločanje. Zaradi drugačne ustavne (statutne) opredelitve delovne enote (seveda ne vsake enote, ki smo jo bili navajeni tako poimenovati), se mora bistveno spremeniti način odločanja na ravni delovne organizacije (v katere sestavo deluje več temeljnih organizacij združenega dela). Ravne delovne organizacije postaja torej predvsem raven koordinacije že izoblikovanih interesov temeljnih organizacij združenega dela, raven za medsebojno prenašanje delovnih izkušenj, raven uresničevanja skupnih interesov (tistih, ki so v enoti izoblikovani, pa zaradi majhnosti TOZD le zanjo uresničljivi), raven medsebojne solidarnosti in temelji na družbenem značaju ustavnega dohodka) itd. Odločitve v temeljni organizaciji združenega dela pa bodo tudi v prihodnje temeljile na „večinskem načelu“, saj je na tem nivoju njegova uporaba za sedanje razmere edina racionalna osnova samoupravnega odločanja.

PETER TO

Želijo platno in škarje

Mnenja gradbenikov k predlogu o ustanovitvi odborov za izobraževanje kadrov v posameznih panogah gospodarstva in družbenih služb pri Izobraževalni skupnosti SRS ● Oktobra se bo o predlogu izrekla konferenca interesne skupnosti za izobraževanje delavcev v gradbeništvu

V Sloveniji resda še nimamo posebne izobraževalne skupnosti, imamo pa n. pr. že zametek take skup-

Le posve-tovalna vloga?

Zakon o izobraževalnih skupnostih in o financiranju izobraževanja iz leta 1969 predvideva tudi posebne izobraževalne skupnosti. Takih skupnosti danes v Sloveniji še nimamo. Uradno ali poluradno za to navajajo različne razloge: nekateri menijo, da taka sistemska rešitev sploh ni uresničljiva, drugi zopet, da stvar ne steče, ker si za to dovolj ne prizadevajo različni dejavniki od družbenopolitičnih organizacij, Gospodarske zbornice SRS, Izobraževalne skupnosti SRS pa vse do Komiteja za strokovne kadre pri Izvršnem svetu SRS. Tako so na zatožni klopi vsi in nihče. Res pa je predvsem to, da je na področju izobraževanja strokovnih kadrov mnogo problemov, ki bi jih bilo treba učinkoviteje in hitreje razreševati.

Izobraževalna skupnost SRS, ki po zakonu res ni dolžna ustanovljati take posebne izobraževalne skupnosti, pa vendarle čuti posledice premajhnega vpliva gospodarstva in družbenih služb na mrežo šolskih zavodov in na učne programe. Zato je na seji skupščine lanskega decembra imenovala iz vrst predstavnikov nekaterih gospodarskih organizacij, Gospodarske zbornice SRS, Zveze sindikatov Slovenije, SZDL in tajništva Izobraževalne skupnosti „iniciativno skupino za ustanovitev posebnih izobraževalnih skupnosti.“ Skupina je pripravila teze, ki govore o ustanavljanju odborov za izobraževanje kadrov v posameznih panogah gospodarstva in družbenih služb. Govora torej ni o posebnih izobraževalnih skupnostih, pač pa o odborih znotraj izobraževalne skupnosti SRS. V njih naj bi bila večina predstavnikov zainteresiranih vej družbene dejavnosti oziroma gospodarstva. Odbori bi s svojimi predlogi in stališči sodelovali preko svojih predstavnikov v vseh organih Izobraževalne skupnosti SRS, samostojno pa bi odločali le na področju izobraževanja v delovnih organizacijah. Odbori so predlagani kot prehodna oblika sodelovanja izobraževalne in gospodarske oziroma družbene dejavnosti zaradi usklajevanja različnih interesov. Po navedbah sestavljalcev predloga je predlog že predebatiran z nekaterimi zainteresiranimi gospodarskimi forumi, ki so se s predlogom povsem strinjali. Naj omenimo še pomislek, ki sta ga do tega predloga izrekla predstavnik sindikata in izvršnem odboru in sekcija za izobraževanje odraslih. Izrečeno je bilo mnenje, da taka zamisel odborov znotraj Izobraževalne skupnosti SRS pomeni odstop od prvotne zamisli posebnih izobraževalnih skupnosti. Zdej zamišljeni odbori imajo le posve-tovalno vlogo z zelo omejenimi možnostmi odločanja in praktično tudi ne nosijo odgovornosti za svoja stališča in zahteve.

Med gospodarskimi forumi, ki jih sestavljajo predloga navajajo kot tiste, ki se v celoti strinjajo s predlagano rešitvijo, so tudi plenum ustanoviteljiv šolskega centra za grafično in papirno industrijo in koordinacijski odbor konference interesne skupnosti gradbeništvu za izobraževanje kadrov. Pod naslovom „Želijo platno in škarje“ smo zapisali nekoliko drugačno mnenje koordinacijskega odbora omenjene konference interesne skupnosti gradbenicev.

S. G.

nosti v Konferenci interesne skupnosti za izobraževanje delavcev v gradbeništvu, ki ima kot svoje operativno telo koordinacijski odbor. Ustanovitev te konference kot stalnega organa za področje izobraževanja v gradbeništvu je sledila kot nadaljnji pomemben korak zainteresiranih gradbenih podjetij potem, ko je s 1. januarjem 1970. leta začel veljati njihov sporazum o osnovnih kriterijih za delitev dohodka v delovnih organizacijah gradbeništvu. Podpisnice tega sporazuma so se zavezale, da bodo letno izvajale poleg rednih družbenih prispevkov še 2,5 % od bruto osebnih dohodkov za potrebe izobraževanja. Izračuni so kasneje pokazali, da tako izdvojenjena namenska sredstva pomenijo letno 20 milijonov N-din in ob številnih problemih zaposlovanja in izobraževanja v delovnih organizacijah se je pokazala potreba, da se celotno gradbeništvu v ta namen dobro orga-

skupnosti za izobraževanje delavcev v gradbeništvu, je namenjena podrobnejši razčlembi njihovega stališča do ustanavljanja odborov za izobraževanje kadrov v posameznih panogah gospodarstva pri Izobraževalni skupnosti SRS.

Marija Mesarič je povedala, da težijo za tem, da bi njihova Konferenca interesne skupnosti za izobraževanje delavcev v gradbeništvu postopoma prerasla v dobro organizirano posebno izobraževalno skupnost. V tem pogledu bi bilo treba še marsikaj storiti, povedala pa je tudi, da žal novi predlog samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov za gradbeništvu predvideva izdvajanje le 1,5 % za namene izobraževanja. V zvezi s predlogom Izobraževalne skupnosti SRS pa je dejala, da niso za to, da bi v Izobraževalni skupnosti SRS deloval še neki poseben odbor za gradbeništvu. Zato so predlagali, naj bi nji-

Ko so na Izobraževalni skupnosti SRS predstavnike njihovega koordinacijskega odbora prvič seznanili z zamislijo odborov za posebne izobraževalne skupnosti (takrat so jih še tako imenovali!) in je kasneje o tem razpravljali celoten koordinacijski odbor, je le-ta med drugim sklenil povprašati predstavnike Izobraževalne skupnosti SRS, kako si predstavljajo posebne izobraževalne skupnosti in ali so jim pripravljeni odstopiti tudi sredstva, ki jih zdaj republiška izobraževalna skupnost daje za šole z njihovega področja. Marija Mesarič je dejala, da konkretnega odgovora na to vprašanje ne prvič ne drugič niso dobili. Izobraževalna skupnost SRS jim je sporočila, da je zainteresirana organizirati tudi odbor za izobraževanje kadrov v gradbeništvu oziroma priznati kot tak odbor že obstoječi njihov koordinacijski odbor. Na letošnji junijski seji koordinacijskega odbora je predstavnik izobraževalne

Pouk se je začel in najprej je treba „potipati“, koliko znanja je ostalo od lani Foto: A. Agnić

nizira, da bi tudi namenska sredstva za izobraževanje kar najbolj učinkovito in racionalno uporabljali. Naloge na področju izobraževanja v gradbeništvu so zelo številne in že prve pobude, ki jih je v tej smeri dala ustanovna seja konference te interesne skupnosti, so dale določene rezultate. A o tem kdaj drugič več, saj bi se n. pr. lahko precej široko razpisali le o tem, kako obravnavajo problem vajeništva v gradbeništvu, ki je zelo težak, saj bi potrebovali na skupno število zaposlenih v gradbeništvu kar 15 % vajencev, a danes pridobiti vajence za poklice v gradbeništvu je izredno težko.

PROTI DVOTIRNOSTI

Tokratna informacija, ki smo jo poiskali pri MARIJI MESARIČ, direktorici splošnega sektorja v „Tehniki“ in predsednici koordinacijskega odbora Konference interesne

skupnosti dejal, naj bi po njihovem mnenju koordinacijski odbor prevzel vlogo predstavnika v Izobraževalni skupnosti SRS, predsednik koordinacijskega odbora pa naj bi bil predstavnik v izvršnem odboru Izobraževalne skupnosti SRS. Po daljši razpravi je koordinacijski odbor oblikoval stališča: strinjajo se s tem, da bi njihov koordinacijski odbor prevzel naloge, ki naj bi jih sicer opravljal poseben odbor za gradbeništvu, ker niso za dupliranje takih organov; niso pa za to, da imajo le pravico predlagati, pač pa da kot interesna skupnost s področja gradbeništvu a celotni problematiki izobraževanja s svojega področja tudi odločajo. So za to, da dobe platno in škarje, je dejala Marija Mesarič, dolžnosti in pravice. Sicer pa odločitev o tem ne morejo sprejeti sami, pač pa se bo o tem morala izreči konferenca, ki bo predvidoma v oktobru.

SONJA GASPERŠIČ

PIŠE:
DIPL. ING. FRED MARGULIES

Življenje je boj z naravo; rastline in živali so direktno konfrontirane z naravo, in samo biološke spremembe skozi stotine let so rezultat te konfrontacije. Edino človek je bil sposoben spremeniti borbo z naravo v proces dela. Zahvaljujoč se človeškim intelektualnim sposobnostim je lahko postavil med sebe in naravo orodje. V času razvoja delovnih procesov so se človeški odnosi in družbena struktura razvijali kot posledica delovnih procesov, prav tako pa je tudi delovni proces pogojeval odnose in družbeno strukturo.

Predindustrijsko obdobje je bilo značilno po tem, da je prevladovala raba fizičnega dela kot osnovnega faktorja proizvodnje. Vsekakor pa je ta proces vseeno zahteval tudi duševni napor. V

vsakem primeru je bil proizvajalec tisti, ki je načrtoval, pripravljaval in dokončaval delo; duševno in fizično delo je postalo integralna celota, ki je olajšala razvoj osebnosti in njeno kreativno aktivnost.

Industrijska doba, ki se je pričela z industrijsko revolucijo v 18. in 19. stoletju, je bila značilna po tem, da so se razvila sredstva proizvodnje (orodja, stroji) nebiološki viri energije (parni stroji in kasneje elektrika), medtem ko so drugi proizvodni faktorji (človeško delo) ostali nespremenjeni. V nasprotju z drobno obrtniško proizvodnjo je industrijska masovna proizvodnja in uporaba napredne tehnologije vodila v vse večjo delitev dela, v ločitev duševnega in fizičnega dela. Delavec je postal privesek stroja

in v skrajnih primerih je njegova aktivnost postala le slepo ponavljanje gibov. Dvig produktivnosti in razvoj sredstev za proizvodnjo je bil zelo velik, medtem ko so istočasno zaostajale možnosti za razvoj delavca. Industrijski razvoj je osvobodil človeka težkega fizičnega dela, toda za ceno odtujitve in deintelektualizacije dela. Duševni naporji so bili ločeni od proizvodnje, večina sredstev za proizvodnjo je postala „materializirana znanost“, človeku pri stroju pa

so preostali manj kreativni naporji. Samo znanstveno-tehnična revolucija današnjega dne lahko spremeni ta položaj, kajti ona prinaša s seboj niz možnosti za razvoj vseh proizvodnih faktorjev. S tega vidika nam računalniki ponujajo še posebej veliko upanja, kajti le-ti dopoljujejo človeka ali vsaj morali bi ga dopoljevati in ne nadomeščati. (V tem se še mnenja križajo.) Bolj kompleksnejša je naloga,

DE je pripravila za vas

Pri ČZP »Delavska enotnost« je izšel dragocen priročnik z naslednjo vsebino:

- Ustava SFRJ po sprejetju ustavnih dopolnil in ustavni zakon za izvedbo ustavnih amandmajev od XX do XLI
- Temeljni zakon o podjetjih
- Temeljni zakon o ugotavljanju in delitvi dohodka v delovnih organizacijah
- Zakon o sredstvih delovnih organizacij
- Temeljni zakon o volitvah delavskih svetov in drugih samoupravnih organov

Ta priročnik bo nujno potreben delovni pripomoček vsem vodilnim kadrom v delovnih organizacijah, članom samoupravnih organov, kadrom v računovodskih službah, v kadrovsko-socialnih službah in drugim delavcem pri njihovem vsakdanjem delu in pri usklajevanju internih aktov.

Kot je znano, avtentičnega prečiščenega besedila te temeljne zakonodaje še ne bomo dobili tako kmalu, v praksi pa se delovne organizacije že srečujejo s številnimi problemi, saj je težko in zamudno ugotavljati, kaj je v temeljni zakonodaji po sprejemu ustavnih amandmajev še veljavno in kaj ne več. To delo smo opravili mi — razen tega pa dodali številne komentirane pripombe in napotke — seveda s pomočjo strokovnih sodelavcev.

Prepričani smo, da bomo s tem priročnikom veliko pomagali vsem tistim, ki bi sicer morali iz številnih uradnih publikacij sami iskati odgovore na mnoga zapletena vprašanja.

V prednaročilu — najkasneje do 15. septembra — bo ta obsežni priročnik na voljo za 35,50 din, kasneje pa za ceno 40,00 dinarjev.

Publikacijo naročite pri:

ČZP »Delavska enotnost«, 61001 Ljubljana, Dalmatinska 4/II, p. p. 313/VI.

Tisti, ki so priročnik že naročili, ga bodo v teh dneh prejeli po pošti.

NAROČILNICA

Nepreklicno naročam pri ČZP »Delavska enotnost«, Ljubljana izvodov knjige PRIROČNIK — ustava SFRJ in 4 temeljni zakoni po ceni 35,50 dinarjev.

Natamčen naslov:

Račun bomo poravnali po prejemu knjig.

V dne 1971.

Podpis in žig
(za pravne osebe)

LJUDJE IN STROJI

Razvoj osebnosti

(povzetek poglavja)

bolj neobhodno potrebna je človekova inteligenca. Težnja razvoja gre v smeri komuniciranja človek — stroj, v smeri direktnega dialoga in delitve dela med človekom in računalnikom. Informacije in kalkulacije, ki jih daje stroj, sortira človek in odločitev vsekakor pripada človeku. Človek je sposoben takih odločitev, kajti osnovna človekova prednost pred strojem je prav v njegovih možnostih, da zbira med alternativami in njegovimi zmožnostmi, da obvlada podatke. Tako bo človek lahko s pomočjo računalnika razvijal svoje intelektualne sposobnosti še naprej, kakor sta pred sto leti orodje in stroj pomnožila človekove fizične zmožnosti.

Prihodnjič: NEVARNOSTI IN KORISTI ZA DEMOKRATIČNO DRUŽBO

Takole so bodrili gradisovci svoje športne tovarise pri podiranju kegljev ...

Srečanja v malem nogometu so gotovo štela med najbolj zanimive tekme na ŠIG 71.

To je množičnost!

Za XXI. letne športne igre gradbincev Slovenije, ki so bile konec minulega tedna v Ljubljani, je značilno predvsem dvoje: rekordna udeležba in odlična organizacija

Na letošnjih letnih športnih igrah slovenskih gradbincev, že XXI. zapored, je nastopilo blizu 2000 delavcev. Če k temu dodamo še to, da je omenjeno število športnikov predstavljalo kar 50 delovnih organizacij, potlej lahko mirno zapišemo da so bile XXI. športne igre gradbenih delavcev Slovenije najbolj množična delavsko-sportna prireditve pri nas, kakršni po vsej verjetnosti ne najdemo para niti v širši domovini.

Tako kot lansko leto so tudi letos tekmo vali gradbinci v sedmih športnih panogah. Moški v malem nogometu, odbojki, namiznem tenisu, kegljanju, balinanju, streljanju in šahu, ženske pa v namiznem tenisu, odbojki, kegljanju in streljanju. Veliki nogomet so izločili gradbinci iz tekmovalnega programa že pred dvema letoma, ker so izkušnje pokazale, da je prenevarjen in da prihaja pri tej igri do visokega števila telesnih poškodb. Sicer pa, še mali nogomet ni tako nedolžen. Že na prvi letošnji tekmi v okviru iger je prišlo že na samem začetku srečanja, to je v prvi minuti, do ne ravno lahke poškodbe.

VEČINA NASTOPAJOČIH: NEPOSREDNI PROIZVAJALCI

Lojze Cepuš, ki se pri ljubljanskem Gradisu med drugim tudi poklicno ukvarja s številkami in statistikami v gradbeni inštituciji, nam je povedal, da se

udeležuje letnih športnih iger gradbincev blizu 80% neposrednih proizvajalcev. Podatek je zanimiv in obenem spodbuden. Vse prepogosto namreč ugotavljamo, da sta šport in rekreacija bolj domena tistih ljudi, ki imajo več pod palcem, in manj tistih, ki prejema jo prečne in nizke osebne dohodke.

Torej, če je slovenskim gradbenim kolektivom uspelo zajeti v vrste tistih, ki se že kolikor toliko redno ukvarjajo s športom tudi svoje delavce, to je neposredne proizvajalce, potlej so svoj osnovni namen dosegli. Znano je namreč, kako težko je spraviti na igrišče tiste, ki ne sede po pisarnah in ki nimajo kdove kako pestrih možnosti za razvedrilo in rekreacijo.

TRUD SE JE OBRESTOVAL

Športne igre slovenskih gradbincev so že pred leti prerasle v izjemno množična športna tekmovanja, ki zahtevajo od organizatorjev vse več truda, izkušeni in organizacijskih sposobnosti.

Letošnje igre je prevzela na svoja pleča ljubljanska Izolirka, predsednik organizacijskega komiteja in obenem srce velikega organizacijskega aparata pa je bil Drago Kopinič, član kolektiva Izolirke.

Pa ni šlo vse tako gladko! Izolirka je dobila organizacijo iger v svoje roke tako rekoč tik pred začetkom, ker so delovne organizacije, ki jim je bila najprej zaupana ta naloga, odklonile zahtevno zadolžitev. Sicer pa, bodimo si odkriti: ni veliko delovnih organizacij v Sloveniji, ki bi bile v celoti kos organizaciji tako množičnih športnih iger! Gre namreč za celo vrsto vprašanj: od ljudi, ki morajo prevzeti posamezne zadolžitve, pa tja do vprašanja potrebnih športnih objektov, prenočitvenih kapacitet, gostinskih zmogljivosti, problem potrebnih sredstev itd., itd.

No, kakorkoli že: ljubljanska Izolirka je sprejela na svoja pleča organizacijo letošnjih športnih iger gradbincev, kot se temu pravi, pet minut pred dvanaajsto in kljub vsemu opravila svojo nalogo v slehernem pogledu imenitno. Organizacijski komitej je opravil svoje delo bolje, kot

ga opravljajo poklicni organizatorji v profesionalnem športu. Kar je res je res in veseli smo, da je temu tako!

VSI ZADOVOLJNI

Na prizoriščih številnih tekmovanj smo se pogovarjali z nastopajočimi, gledalci in organizatorji. Športniki so bili najbolj zadovoljni s tem, da so potekala tekmovanja po predvidenih urnikih in da so bila praktično vsa igrišča na Kodeljevem.

Res: XXI. letne športne igre gradbincev Slovenije so znova potrdile kaj pomeni velik športni park in kako vse skupaj poenostavi organizacijo, če niso tekmovališča oddaljena drug od drugega kilometre in kilometre. Pa ne samo to. Vzdušje, možnosti izmenjave mnenj in družabnega življenja so povsem drugačne, če so predstavniki delovnih kolektivov vsaj v času iger skupaj. Saj vemo, da ne gre le za rezultate in da je ona druga plat sindikalnih športnih iger skoraj pomembnejša od prve.

Torej, športni park Kodeljevo je bil skoraj idealno prizorišče iger gradbincev. To se je poznalo pri nastopajočih in to smo opazili pri gledalcih, ki so si lahko, recimo v teku dobre ure, ogledali tekmovanja v sedmih športnih panogah.

Letošnje igre gradbincev so za nami. In kaj bodo prinesle prihodnje? Še ne vemo. Vemo le to, da letošnjih ne bomo pozabili. Saj so bile v slehernem pogledu zares enkratne.

PREGLED

razvoja športnih iger gradbincev Slovenije 1950-1971

Leto	Število podjetij	Število nastopajočih	Število panog
1950	3	200	3
1952	8	348	5
1953	3	250	4
1954	3	200	3
1955	13	300	7
1957	12	450	7
1958	11	460	7
1959	12	380	7
1960	15	600	6
1961	16	800	7
1962	24	770	7
1963	33	1173	7
1964	33	1150	7
1965	32	1170	7
1966	35	1200	8
1967	43	1370	8
1968	33	1280	8
1969	38	1330	8
1970	45	1488	7
1971	50	1889	7

Tudi v press-centru vsi zadovoljni!

Za novinarje je na letošnjih športnih igrah gradbincev Slovenije skrbelo simpatično svetlo oko dekle, Jana Pleterski. Kljub 12-urnim delovnim dnevom je znala Jana ohraniti dobro voljo, pa če je še toliko ljudi hkrati šarilo po njeni pisarni in spraševalo vse mogoče in nemogoče.

„Ne... nisem članica kolektiva Izolirke, ki organizira letošnje igre. Zaposlena sem pri Jugotekstilu, v press-centru pa sem tako rekoč že doma. Sem sem prišla naravnost s kongresa IFIP...“, nam je razložila Jana

Pleterski, ko smo jo pobarali od kod prav ona v press-centru. „Imate morda kake pripombe na organizacijo ŠIG 71?“

„Kje pa! Sproti sem prejela vse informacije in rezultate, tako da sem vedno in ob vsakem času lahko ustregla rado vednim novinarjem.“

„In kakšne so to pot vaše izkušnje s „sedmo silo“?“

„Odkrito povedano: novinarji se v teh dneh res niso kdove kako izkazali. Zanje smo imeli pripravljene tri steklenice „žganega“, pa so vsi skupaj pospravili le eno samo steklenico vinjaka. Sramota, mar ne?“

S športnih iger gradbincev Slovenije 1971 je poročal ANDREJ ULAGA, novinar DE in urednik strani „sport in rekreacija.“

uudeležuje letnih športnih iger gradbincev blizu 80% neposrednih proizvajalcev. Podatek je zanimiv in obenem spodbuden. Vse prepogosto namreč ugotavljamo, da sta šport in rekreacija bolj domena tistih ljudi, ki imajo več pod palcem, in manj tistih, ki prejema jo prečne in nizke osebne dohodke.

Torej, če je slovenskim gradbenim kolektivom uspelo zajeti v vrste tistih, ki se že kolikor toliko redno ukvarjajo s športom tudi svoje delavce, to je neposredne proizvajalce, potlej so svoj osnovni namen dosegli. Znano je namreč, kako težko je spraviti na igrišče tiste, ki ne sede po pisarnah in ki nimajo kdove kako pestrih možnosti za razvedrilo in rekreacijo.

Ekipa celjskega Ingrada, pod vodstvom Franca Vitanca, je letos znova osvojila najvišjo lovoriko pokal v skupni uvrstitvi!

Rezultati ženske:

Ekipno in posamezno

Komljanec, Erjavec, Kocko) 378 kegljev, 2. Zidar Kočevje (Zlo-dej, Perkič, Ščap, Fartek, Malo-ovič, Ropnik) 377, 3. Ingrad Celje (Veber, Ceter, Jagrič, Novaj, Bazlaj, Kopitar) 362, 4. Primorje Ajdovščina (Krapež, Komovec, Anzeljc, Naglost, Bizjak, Marušič) 355, 5. Salonit Anhovo (Ščurk, Gorjanc, Suš-melj, Pirih, Hladnik, Škrt) 351, 6. Izolirka Ljubljana (Jamnik, Setničar, Kaplan, Pungartnik, Srnc, Kalaj) 347, 7. Konstruktor Maribor 341, 8. Pionir Novo mesto 335, 9. Tehnika Ljubljana 321, 10. Stavbar Koper 318, 11. IMP Ljubljana 313, 12. Ob-nova Ljubljana 300 kegljev itd.

KEGLJANJE ZENSKO: 1. Klemenčič (Gra-dis Ljubljana) 395, 2. Caten (In-grad Celje) 393, 3. Černe (Stav-bar Koper) 382, 4. Mesarič (Konstruktor Maribor) 377, 5. Metlar (Obnova Ljubljana) 375, 6. Ščap (Zidar Kočevje) 355, 7. Hladnik (Salonit Anhovo) 354, 8. Dečman (Termika Ljubljana) 351 itd.

STRELJANJE: 1. Stavbar Maribor (Veštigaj 123, Filipič 145, Jarc 156) 424, 2. Ingrad Celje (Petrič, Pelko, Petrovič) 409, 3. Pionir Novo mesto (Bra-toš Kuzma, Bračko) 407, 4. Gradis Ljubljana 397, 5. Izolirka Ljubljana 374, 6. Nigrad Mari-bor 366, 7. IMP Ljubljana 355, 8. Salonit Anhovo 340 itd.

STRELJANJE ZENSKO: 1. Jeglič (Elektro-projekt Ljubljana) 174, 2. Bra-toš (Pionir Novo mesto) 161, 3. Jarc (Stavbar Maribor) 156, 4. Perovič (Ingrad Celje) 147, 5. Filipič (Stavbar Maribor) 145, 6. Vatič (Tehnika Ljubljana) 143 itd.

Prvič brez pritožbe!

Zgovoren dokaz brezhibne organizacije

Častno razsodišče letošnjih iger gradbincev Slovenije je obravnavalo skupno 10 primerov spornih dokumentacij, ki so bile potrebne za posameznih tekmovalcev. Razsodišče je sprejelo 10 enakih sklepov, ki so se jim pri-

zadeti tekmovalci v celoti podredili s tem, da so v predpisanim roku izpolnili pomanjkljivo dokumentacijo.

Nadlajše je častno razsodišče ugotovilo, da je prišlo do letošnjih iger, kljub rekordnemu številu nastopajočih, do nadvse

razveseljivega fenomena: po dvajsetih srečanjih gradbincev športnikov letos častno razsodi-

šče prvič ni reševalo niti ene same pritožbe, ki bi se nanašala na kakršnekoli medsebojne spore, na nešportno obnašanje ali na kakršnekoli druge nepravilnosti.

Zato je izrazilo častno sodišče ŠIG 71 celotnemu organizacijskemu komiteju, tehničnemu vodstvu, posebej pa vsem nastopajočim, ki so pokazali izjemno visoko raven športnega vedenja – popolno priznanje.

Omenjena dejstva so več kot razveseljiva, zato se pridružuje čestitkam častnega razsodišča tudi športno društvo našega tednika!

S slavnostnega zaključka ŠIG 71 ...

ŠIG V OBJEKTIVU

Organizacija na ŠIG 71 je bila celovita. Vse je spominjalo na pritev na najvišji ravni. Obenem rekreacijski klub Slovenije odstopil svoje prostore in organizatorjem ŠIG 71, kar je bilo v njegovi moči (desno).

Igram sta prisostvovala tudi Janez Hambrož (levo) direktor Izolirke in Janez Tržan, predsednik RO sindikata gradbenih delavcev Slovenije (levo).

Za slavnostno in obenem veselo razpoloženje na ŠIG 71 je poskrbela tudi godba na pihala (levo).

V press-centru je bilo v času ŠIG 71 živahno od jutra do večera. Jana Pleterski se je tudi to pot izkazala, saj ima na tem področju dela že bogate izkušnje (levo).

Tehnična služba je delala odlično. Vsi rezultati so bili nemudoma po odigranih tekmah že na razglasnem panoju (levo).

Prisostvoval tudi Lojze Šušter (v sredini), eden izmed najzaslužnejših ljudi za razvoj športa v gradbeništvu (desno).

Tako kot lani so se tudi letos na igrah gradbincev najbolje odrezali športniki celjskega Ingrada. Osvojili so kar 238 točk in s tem pustili drugo uvrščeni Gradis iz Ljubljane za seboj za celih 5 točk. Sicer pa so na vrhu lestvice tudi letos ekipe tistih podjetij, ki se že vsa leta potegujejo na športnih igrah gradbincev za najvišje lovorike.

Torej, prvi je Ingrad Celje – 238 točk, 2. Gradis Ljubljana – 233 in 3. Pionir Novo mesto s 213 točkami.

Slede: 4. IMP Ljubljana 203, 5. Salonit An-

Uvrstitev ekip na ŠIG 71

hovo 190, 6. Slovenija ceste Ljubljana 186, 7. Stavbar Maribor 183, 8. Konstruktor Maribor 173, 9. Tehnika Ljubljana 154, 10. SGP Grosuplje 152, 11. IBT Trbovlje 139, 12. Elektroprojekt Ljubljana 134, 13. Primorje Ajdovščina 129, 14. Cementarna Trbovlje 129, 15. Izolirka 124, 16. Stavbenik Koper 117, 17. Nigrad Maribor 96, 18. Pomurje Murska Sobota 92, 19. Obnova Celje 91, 20. Cevovod Maribor 88, 21. Zasavje Trbovlje 85, 22. Beton Zagorje ob Savi 85, 23. Nigrad Ljubljana 81, 24. Gorica Nova Gorica 79, 25. Goriške opekarne Volčja Draga 74, 26. Vegrad Velenje 74, 27. Projekt Kranj 67, 28. Obnova Ljubljana 67, 29. SGP Rogaška Slatina 66, 30. Tekol Maribor 65 točk itd.

FAIR PLAY POKAL CELJSKI »OBNOVA«

Tudi letos so se ekipe gradbenih podjetij Slovenije borile za posebno priznanje, za tako imenovani fair play pokal. Zaslužili so si ga športniki celjskega gradbenega podjetja „Obnova.“

Poročilo častnega razsodišča, ki mu je predsedoval dr. Milan Orožen, se gladi takole:

„Na osnovi podatkov tehničnega vodstva ŠIG 71, sodniškega zbora in po svoji presoji predlaga častno razsodišče XXI. ŠIG – 71 organizatorju letošnjih športnih iger, podjetju Izolirka iz Ljubljane, da podeli

fair play pokal ekipi Gradbenega obrtnega podjetja „Obnova“ Celje. Častno razsodišče utemeljuje svoj predlog s tem, da je predlagana ekipa, ki je nastopila v sedmih panogah, prejela od vseh nastopajočih ekip najmanjše število negativnih točk, kar

smo ocenjevali po znanih kriterijih in o čemer smo vodili ves čas tekmovalke in tekmovalce. Častno razsodišče meni, da je s tem predlogom za podelitev fair play pokala utemeljen.“

S sprejema v gostišču „Kranj“ ...

Odlikovanje za športno uredništvo DE

V času XXI. letnih športnih iger gradbincev Slovenije je bil v soboto ob deseti uri dopoldan sprejem v gostišču Krpan, ki ga je priredil Polde Maček, predsednik skupščine občine Ljubljana Moste – Polje in pokrovitelj ŠIG 71. Na sprejemu je podelil organizator letošnjih iger oblikovanja vsem tistim, ki imajo največje zasluge za razvoj športne dejavnosti in vsakoletnih športnih srečanj sloven-

skih gradbincev. Med odlikovanci je bilo tudi športno uredništvo Delavske enotnosti.

REZULTATI – MOŠKI:

MALI NOGOMET: 1. Tehnika Ljubljana (Veladržič, Riznič, Mlinarič, Piljak, Mirič, Mirič J., Čubrčič, Jalševac) 39 točk, 2. Pomurje Murska Sobota (Horvat, Škrbič, Dekovski, Martinus, Sraka, Bogori, Ferenc) 38, 3. Zasavje Trbovlje (Čop, Zapotnik, Lapornik, Žibert, Vezovišek, Knez, Petrušič, Češnovar) 37, 4. Stavbar Maribor (Herman, Korunek, Cjpot, Lukačič, Dugi, Rigler, Kovač) 35, 6. Pionir Novo mesto 35, 6. Ingrad Celje 34, 7. Cementarna Trbovlje 33, 8. Slovenija ceste Ljubljana 32, 9. Konstruktor Maribor 31, 10. Cevovod Maribor 30 itd.

ODBOJKA: 1. Salonit Anhovo (Zelinšek, Tušar, Berdon, Jerončič, Cargo, Gabrijelčič, Kukovec, Boltar, Krivec) 18 točk, 2. Ingrad Celje (Žilnik, Golner, Knovovšek, Gornik, Gajšek, Jager, Askerc, Jelen) 17, 3. IMP Ljubljana (Naglič, Kobari, Štrucej, Geršak, Debeljak, Kodra, Povše, Grom, Hočevar) 16,

4. Gorica Nova Gorica (Arčon, Jelinčič, Bizjak, Matelič, Bernard, Faletič, Humar) 15, 5. Gradis Ljubljana (Nučič, Munžar, Pipuš, Špes, Micič, Terzić, Umek, Alič) 14, 6. SGP Grosuplje 13, 7. Pionir Novo mesto 12, 8. Konstruktor Maribor 11, Cementarna Trbovlje 10, 10. Izolirka Ljubljana 9 točk itd.

NAMIZNI TENIS: 1. Gradis Ljubljana (Dolenc, Pogačnik, Kohne) 35 točk, 2. Ingrad Celje (Ledinšek, Vitanc, Breznik) 34, 3. IMP Ljubljana (Maček, Zakelj, Golob) 33, 4. IBT Trbovlje (Kirn, Kajba, Ručman) 32, 5. Projektivno podjetje Kranj (Pevc, Bogataj, Rebolj) 31, 6. Salonit Anhovo (Boltar, Tomazič, Murovec) 30, 7. Nigrad Maribor (Lesničar, Vojnov, Klavnsnik), 29, 8. Tekol Maribor 28, 9. Termika Ljubljana 27, 10. Elektroprojekt Ljubljana 26, 11. Tehnika Ljubljana 25 itd.

NAMIZNI TENIS POSAMEZNO: 1. Zidar (Cevovod Maribor). 2. Brez-

nik (Ingrad Celje), 3. Zakelj (IMP Ljubljana) itd.

KEGLJANJE: 1. Konstruktor Maribor (Petrič, Lavrenčič, Amer. Gomolj, Ferlan, Starman, Ziher, Logožar, Mraz, Teršek) 895 kgljev, 2. Obnova Celje (Vidali, Košak, Cehovin, Majcen, Lubej, Bofulin, Cene, Jurše, Žagar, Jevšnik) 840, 3. IBT Trbovlje (Kirn, Godec, Hanck, Omanen, Žibert, Šoba, Odlezek, Pikel, Borišek, Sadar) 803, 4. Gradis Ljubljana 785, 5. Pionir Novo mesto 771, 6. SGP Grosuplje 762, 7. Cementarna Trbovlje 763, 8. Ingrad Celje 739, 9. Slovenija ceste Ljubljana 729, 10. IGM Zagorje 715 itd.

KEGLANJE POSAMEZNO: 1. Praprotnik (Gradis Ljubljana) 449, 2. Zidanik (Pionir Novo mesto) 446, 3. Sajovic (Zidar Kočevje) 435, 4. Močnik SGP Grosuplje 431 itd.

MARIBOR 18, 8. Elektroprojekt Ljubljana 17, 9. Tehnika Ljubljana 16, 10. Konstruktor Maribor 15, 11. Primorje Ajdovščina 14 itd.

STRELJANJE: 1. Stavbar Maribor (Karlovec, Šverko, Ekart, Novak, Planinc) 817 krogov, 2. Gradis Ljubljana (Bolta, Svetek, Kastelic, Stampfelj, Brezovšek) 760 krogov, 4. Pionir Novo mesto (Kos, Jožef, Zidahek, Ribič, Knap) 751, 5. Ingrad Celje 751, 6. SGP Grosuplje 744, 7. Slovenija ceste Ljubljana 741, 8. Elektroprojekt Ljubljana 740, 9. Salonit Anhovo 733, 10. Zidgrad Idrija 717 itd.

STRELJANJE POSAMEZNO: 1. Zlogar Ivan (Beograd Crnomelj) 173, 2. Karlovčec Drago (Stavbar Maribor) 170, 3. Šnajder Ludvik (Gradis Ljubljana) 167 krogov itd. SAH: 1. Elektroprojekt Ljubljana (Krivec, Žagar, Slokan, Cerar) 33, 2. IMP Ljubljana (Mihelčič, Perdan, Zalar, Pelko) 32, 3. Pionir Novo mesto (Šporar, Brinovec, Matjašič, Filipič) 31, 4. Pomurje Murska Sobota (Kos, Staševič, Fefer, Granfol) 30, 5. Ingrad Celje 29, 6. Grosuplje 28, 7. Stavbar Maribor 27, 8. Salonit Anhovo 26 itd.

ŽE IZPOLN- NJEN IZVOZNI NAČRT

Tovarna stikalnih naprav v Mariboru je v prvem polletju letos kljub težavam zaradi pomanjkanja obratnih sredstev izvozila za več kot 10 milijonov dinarjev izdelkov. S tem so v kolektivu že sedaj v celoti izpolnili letošnji izvozni program.

Ker pa so v juliju sklenili pogodbo s Sovjetsko zvezo o izvozu razdelilnih in napajalnih transformatorskih postaj v vrednosti nadaljnjih 10 milijonov dinarjev, bodo izvozni načrt presegli do konca leta najmanj za 100 odstotkov. Tovarna bo v prihodnjih mesecih izvažala približno polovico svoje proizvodnje.

Podjetje pa je kljub temu v precejšnjih finančnih težavah. Razmere in odnosi v kolektivu so se po nekdanjih razprtijah v vodstvu tovarne sicer povsem uredili, vendar še vedno čutijo posledice. Predvsem so zaradi

takratnega dokaj nesolidnega poslovanja izgubili del tržišča, močno pa jih bremeni tudi nedograjena proizvodna dvorana. Pred dvema letoma so namreč začeli graditi nove prostore, ki pa jih zaradi povišanja stroškov in pomanjkanja sredstev niso mogli dograditi in ustrezno opremiti.

Po vrednosti je tovarna v prvih šestih mesecih letos izpolnila polletni načrt s 94 odstotki, računajo pa, da bodo zamujeno do konca leta zanesljivo nadoknadili. Sicer pa so letos kljub dosedanemu delnemu zaostajanju proizvodnje v primerjavi s planom presegli lansko vrednost proizvodnje za več kot 8 odstotkov.

D. P.

Vedno hitreje naraščajoči mestni promet bo že v bližnji prihodnosti mogoče reševati le smotno ureditvijo cestne signalizacije. Iskra vrsto semaforovskih naprav za opremo cestnih križišč kakor tudi centralne naprave za sinhronizacijo teh naprav. S tako ureditvijo cestnega prometa lahko pričakujemo bistveno povečanje propustnosti cest, ki je z ozirom na porast prometa v nekaj zadnjih letih, le-ta je presojeno vsa pričakovanja in predvidevanja, res nujno potrebna. Na sliki, semafori center v Ljubljani - izdelek Iskre - kjer urejajo sinhronizacijo delovanje semaforjev na vseh ljubljanskih ulicah. - A. AGNIČ

20 LET SAMOUPRAVLJANJA V IZOLSKEM »DELAMARISU«

Na trdnejših nogah

Devetintrideset delavcev »Delamarisa«, ki so že več kot dvajset let v podjetju, je prejelo priznanja • Uresničevanje razvojnega programa, sprejetega pred poldrugim letom, je uspešno

Ni prave konkurence

V Dravogradu ugotavljajo, da bi bilo treba čimprej izdelati podrobnejšo analizo o stanju trgovske mreže v tej koroški občini, o potrebah in o možnostih za nadaljnji razvoj. Založenost trgovin v Dravogradu ni najboljša, prodajni prostori so večinoma zastareli, manjkajo pa tudi specializirane prodajalne. Nasploh pa je osnovni problem, da v trgovini v Dravogradu ni prave konkurence.

(ek)

Minulo soboto in nedeljo je bila Izola, naše najznačilnejše ribiško mesto, praznična. V Delamarisu, največji tovarni tega kraja, kjer je zaposlen vsak šesti Izolčan, so praznovali dvajsetletnico samoupravljanja in to združili s tradicionalnim ribiškim praznikom, ki se ga je udeležilo nekaj tisoč ljudi, domačinov in turistov.

Ob tej priložnosti je bila v izolski kino dvorani tudi svečana seja delavskega sveta Delamarisa, na kateri sta govorila Sabo Kapelj, predsednik delavskega sveta, in Andrej Verbič, generalni direktor Delamarisa.

ODLOČITEV JE PADLA

Delamaris, ki je nastal iz nekaj manjših živilskih tovarn na slovenski obali, se je vsa leta nazaj, tako kot mnoge naše tovarne, nenehno boril s težavami. Temu so botrovali zastareli stroji, slaba tehnologija dela in ne nazadnje tudi organizacija proiz-

vodnje, ki je pri predelavi rib še kako pomembna. Temu primerni so bili tudi osebni dohodki zaposlenih. Toda delovni kolektiv ni odnehal. Z nenehnim premagovanjem težav so rasli tudi rezultati. Kljub vsemu se je Delamaris pred dvema letoma znašel spet v hudih škropljih. Šlo je za biti ali ne biti. Ali bomo Slovenci izgubili ribiško floto? Bo Delamaris likvidiran, se je marsikdo spraševal. Pa ni bilo tako. Vajeti so vzeli v roke pravi ljudje in spet na novo zaorali ledino. Sanacijski program in program nadaljnega razvoja Delamarisa že poldrugo leto uspešno uresničuje zdaj blizu 1.300-članski kolektiv. Rezultati gospodarjenja so že znani.

SABO KAPELJ, predsednik delavskega sveta, pripoveduje:

„Prav ob dvajsetletnici samoupravljanja lahko s ponosom ugotovimo, da je v najbolj kritičnih trenutkih Delamarisa pred dvema letoma sleherni član kolektiva pokazal

visoko samoupravljaljsko zavest. V največji zagati smo se odločili, da s samoodrekanjem pri osebnih dohodkih in požrtvovalnim delom rešimo tovarno, za katero smo vedeli, da ima ob sposobnem vodstvu lahko še veliko perspektive. Ob modernizaciji proizvodnje se je kmalu pokazalo, da narašča produktivnost, da se povečujejo osebni dohodki, da so skladi podjetja bogatejši in kar je najpomembnejše, rešili smo ribiško floto in med mladimi ljudmi zopet vzbudili zanimanje za ta poklic. Kadrovsko smo se okrepiли in danes lahko govorimo o Delamarisu kot o sodobni tovarni, ki se lahko kosa s podobnimi tovarnimi v Jugoslaviji ali po svetu.“

Prav je, da ob pomembnem jubileju povemo tudi nekaj podatkov, ki pričajo, da si je ta kolektiv pravilno zastavil pot nadaljnega razvoja. Letos računajo, da bodo dosegli že

200 milijonov bruto dohodka, kar je za 20% več kot lani. Na tržišča s čvrsto valuto bodo izvozili za blizu 2,5 milijona dolarjev izdelkov. O izvozu Delamarisa moramo vsekakor povedati, da je izredno rentabilen. O tem pove podatek, da za 0,6 dolarja uvoza surovin s klirinškega področja izvozijo za 1 dolar izdelkov na tržišče z dolarsko podlago. S tem v zvezi pa je Andrej Verbič, generalni direktor Delamarisa, dejal:

„Krivično je za naš kolektiv, da ne dobimo tistih deviz, ki jih sami ustvarimo. Nekaj se bo moralo spremeniti, sicer bo to na nas vplivalo zelo destimulativno...“

K uspehom gospodarjenja moramo priložiti tudi osebne dohodke Delamarisovih delavcev, ki so se bistveno popravili. Danes znašajo v povprečju na delavca že 1.400 dinarjev, medtem ko je najnižji osebni dohodek v tem delovnem kolektivu 1.000 dinarjev.

TEŽAVE, OPTIMIZEM, NAČRTI

Tudi Delamaris se ni mogel izogniti takšnim neprijetnim zadevam kot je nelikvidnost, saj jim kolikor dolgujejo mnogo več, kot pa so dolžni. Zato le s težavo zberejo denar za nakup prepotrebni surovini, ki pa so za normalno proizvodnjo nujne. Vendar si kljub takšnim podobnim težavam z vsem optimizmom načrtujejo prihodnost.

„Najpomembnejše je zdaj, da opravimo še nekatera ozka grla,“ povedali. „Kupiti bomo morali hladilne komore, pakirne stroje, kavo, naprave za dviganje in vrtanje mrež, zavijalne naprave in še mnoge druge sodobne strojne opreme. Sloveniji pa bomo zgradili 22 delovnih trgovin za prodajo svežih izdelkov in lastnih konzerviranih izdelkov.“

V OBJEKTIVU

Auro-dent

Zlato je kovina, ki so jo poznali že pred tisočletji. Predelovali so jo v okraske in denar. No, denar je v zadnjem času že največ papirnat, okraske pa so še vedno zlato. Precej zlata porabijo posebno zadnja desetletja tudi namože zgnitih zob. Ker pa je čisto zlato mehko, je potrebno napraviti posebno zlitino, ki mora biti zelo natančna in brez nezdravih primesi.

Podjetje, ki se ukvarja s topljenjem in čiščenjem zlata, je tudi „Aurodent“ - rafinerija dragih kovin v Ljubljani. Že leta 1930 je podjetje osnoval inž. Robert Pavlin, še sedaj je tehnični vodja proizvodnje, kljub visoki starosti. S pripomočki za zobozdravstvo so se začeli ukvarjati leta 1935.

Današnji „Aurodent“, to ime je podjetje dobilo 1963. leta, je od 1. januarja letos integrirano z Zlatarno Celje. Prav to pomeni za podjetje velik napredek, saj sedaj v združenem podjetju zadovoljijo kupca s končnim izdelkom. Od nabave zlata, rafiniranja in oblikovanja v končni izdelek, pa naj bo to okraske ali zlata pločevina za zobe. „Aurodent“ je že doslej oskrboval zobozdravstvo Slovenije in Makedonije. Odslej pa bo edini predelovalec zobozdravstvenega zlata v Jugoslaviji. In če pogledamo samo nekaj

števil. Lani so predelali 584 kilogramov zlata, za letos pa predvidevajo okrog 900 kilogramov. Ker pa se ukvarjajo tudi z drugimi dragimi kovinami, je omemba vredna predelava srebra, saj letos računajo, da bo šlo skozi njihovo topilnico nad 60 ton te kovine.

Ze nekaj časa pa izdelujejo tudi nadomestek za zobno zlato, in to po lastnem receptu. Imenujejo ga auro-pal in je skoraj enakovreden pravemu zlato.

Postopek v rafineriji, kjer danes dela 17 ljudi, je zelo natančen. Zlato, ki ga država kupuje v Švici, in pa seveda zlato okraske, iz katerih bi posamezniki radi imeli zlato za zobe, najprej stalijo in vlijejo v plošče. To je seveda zlato z vsemi primesmi. Iz teh plošč, ki jih imenujejo anode, potem z elektrolizo izločijo čisto zlato. Ker pa čisto zlato, razen v izjemnih primerih, ni uporabno, ga zopet stalijo in mu dodajo

natančno določene primese (srebro, baker, paladij, kadmij, cin, platina ali nikelj). Tako zlitino (leguro) potem zvaljajo v pločevino, katere debelina je odvisna od namena uporabe. Na podoben način predelujejo tudi druge drage kovine.

„Z združitvijo in s tem s povečanjem proizvodnje,“ je povedal direktor Zdenko Jerala, „so novi prostori postali še bolj pereč problem. Ze od leta 1956 se vleče kriza proizvodnih prostorov. Leta 1957 je bil celo že izdan nalog za rušenje te stavbe. Po več neuspešnih poskusih za pridobitev nove lokacije nam je lani le uspelo. Sedaj so načrti v delu, biti pa bodo morali usklajeni tudi s predvidenim povečanjem proizvodnje in novo tehnologijo.“ No, upajo, da bodo čez dve leti že v novih prostorih. Brez opreme jih bo to veljalo približno 5 milijonov dinarjev in to skoraj v celoti lastnih sredstev.

A. AGNIČ

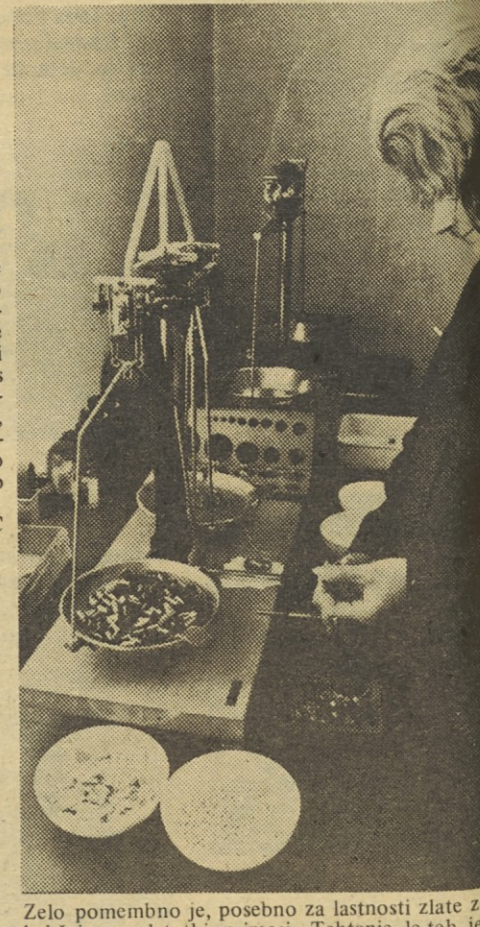
Zlato, ki ga prvič prekalijo, ima še precej primesi. Z elektrolizo pa dobijo povsem čisto zlato

Topilnica zlata je prav taka kot v velikih železarnah, le da je veliko veliko manjša

Končno zlato leguro zvaljajo v zelene debeline

Zelo pomembno je, posebno za lastnosti zlata zlitine, kakšni so odstotki primesi. Tehtanje le-teh je zelo natančno